

Projekt „Digitální knihovna pro šedou literaturu – funkční model a pilotní realizace“

Identifikační kód DC08P02OUK007

Zpráva o výsledcích řešení programového projektu za období 2008 - 2011

Hlavní řešitel:

Národní technická knihovna
Technická 6/2710
160 80 Praha 6

Řešitelský tým:

PhDr. Petra Pejšová, PhDr. Radka Římanová, Mgr. Iveta Fürstová, Bc. Bohdana
Frantíková, Ing. Tomáš Müller, Ing. Václav Jansa

Spoluřešitel:

Vysoká škola ekonomická v Praze
nám. W. Churchilla 4
130 67 Praha 3

Řešitelský tým:

Ing. Jan Mach, Ing. Václav Šubrta

27. ledna 2012

A) Konstatační část

A1) Rešerše

Rešerše obsahuje literaturu vztahující se k řešenému tématu za rok 2010. Je uspořádána tematicky podle jednotlivých oblastí, v jejich rámci abecedně podle názvů a jmen autorů.

Důvěryhodné úložiště

Digital Repository Audit Method Based on Risk Management (DRAMBORA). Digital Curation Centre (DCC) and Digital Preservation Europe (DPE). Version 0.1. 2007-02-09. 221 s.

DONNELLY, Martin.; INNOCENTI, Perla.; McHUGH Andrew.; RUUSALEPP, Raivo. *DRAMBORA Interactive: User Guide*. Digital Preservation Europe (DPE). Glasgow 2009, 34 s.

DRAMBORA Interactive: Introduction. 2009-02-09. London 2009.

ROSENTHAL, Colin.; BLEKINGE-RASMUSSEN, Asger.; HUTAŘ, Jan a kol. *Průvodce plánem důvěryhodného digitálního úložiště (PLATTER)*. 1. vyd. Praha: Národní knihovna ČR, 2009. 51 s. ISBN 978-7050-569-4.

Session 0: DRAMBORA. *DRAMBORA Interactive: Introduction*. 2009-02-09. London 2009.

Session 1: The landscape of repository assessment criteria. *DRAMBORA Interactive: Introduction*. 2009-02-09. London 2009.

Session 2: The concept of risk and risk management in digital preservation. *DRAMBORA Interactive: Introduction*. 2009-02-09. London 2009.

Session 3: Core characteristics of digital preservation repositories. *DRAMBORA Interactive: Introduction*. 2009-02-09. London 2009.

Session 4: Core characteristics of digital preservation repositories. *DRAMBORA Interactive: Introduction*. 2009-02-09. London 2009.

Session 5: The DRAMBORA methodology. *DRAMBORA Interactive: Introduction*. 2009-02-10. London 2009.

Session 6-9: Using DRAMBORA Interactive. *DRAMBORA Interactive: Introduction*. 2009-02-10. London 2009.

Session 10: Introduction to the test assessment. *DRAMBORA Interactive: Introduction*. 2009-02-11. London 2009.

Session 11: Practical assessment - Interviews. *DRAMBORA Interactive: Introduction*. 2009-02-11. London 2009.

Session 12: Practical hints for auditors. *DRAMBORA Interactive: Introduction*. 2009-02-11. London 2009.

Session 13: Benefits of using DRAMBORA. DRAMBORA Interactice: Introduction. 2009-02-11. London 2009.

Legislativa a koncepce

AUGER, Ch., P. *Information sources in grey literature, 2nd edition*. London: Bowker-Saur: New York, 1989.

Creative Commons [online]. s.l. : Creative Commons, c2008 [cit. 2008-11-08]. Dostupný také z WWW: <<http://www.creativecommons.org>>.

Creative Commons Česká republika [online]. Praha : Creative Commons Česká republika, c2008 [cit. 2008-11-08]. Dostupný také z WWW: <<http://www.creativecommons.cz>>.

Česko. Zákon č. 111 ze dne 22. dubna 1998, o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). In *Sbírka zákonů České republiky*. 1998, částka 39, s. 5388-5419. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1998/sb039-98.pdf>>. ISSN 1211-1244.

Česko. Zákon č. 121 ze dne 7. dubna 2000, o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon). In *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 36, s. 1658-1685. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2000/sb036-00.pdf>>.

Česko. Zákon č. 130 ze dne 14. března 2002, o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu a vývoje). In *Sbírka zákonů České republiky*. 2002 [cit. 2008-11-08]. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.msmt.cz/VedaAVyzkum/Legislativa/LKsb056-02-130.pdf>>.

Česko. Zákon č. 216 ze dne 25. dubna 2006, kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2006 [cit. 2008-11-08]. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2006/sb072-06.pdf>>.

Česko. Zákon č. 480 ze dne 29. července 2004, o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti). In *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, částka 166, s. 9470-9475. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2004/sb166-04.pdf>>.

Česko. Zákon č. 552 ze dne 20. prosince 2005, kterým se mění zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2006 [cit. 2008-11-08]. Dostupný také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2005/sb188-05.pdf>>.

Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol na období 2006 – 2010 [online]. Praha : Ministerstvo školství, 2005 [cit. 2008-11-08]. Dostupný z WWW: <http://aplikace.msmt.cz/PDF/DZ_SWOT_30_8_05.pdf>.

GOKHALE, P. *Grey Literature Varieties - Definitional Problems, in Third International Conference on Grey Literature : Perspectives on the Design and Transfer of Scientific and Technical Information*. 13. -14. 11. 1997, Amsterdam: GreyNet, 1998, s. 259-273.

GUADAMUZ, A. Open Science: Open Source Licences in Scientific Research. *North Carolina Journal of Law and Technology*, roč. 7, č. 2, s. 321-366.

HAVRÁNEK, J. et al. *Teorie práva*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 392.

HOLLÄNDER, P. *Filosofie práva*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2006, s. 74-93.

i2010: Digitální knihovny. *Knihovna plus* [online]. 2005, č. 2 [cit. 2008-11-08].

Dostupný z WWW:

<http://knihovna.nkp.cz/knihovnaplus51/digitalni_knihovnyEU.htm>. ISSN 1801-5948.

Koncepce trvalého uchování knihovních sbírek tradičních a elektronických dokumentů v knihovnách ČR do roku 2010 [online]. Praha : Národní knihovna, 2001- [cit. 2008-11-08]. Dostupný z WWW:

<<http://www.ndk.cz/koncepce/koncepcetext.pdf/view>>.

LESSIG, L. *Free Culture*. New York : The Penguin Press, 2004.

MARACKE, C. Creative Commons International The International License Porting Project. *Journal of Intellectual Property, Information Technology and E-Commerce Law*, č. 1, s. 4-18.

PICKER, R. Mediated Book. John M. Olin Law and Economics working Paper No. 463. Chicago: The University of Chicago, 2009.

POLČÁK, R. *Právo na internetu – spam a odpovědnost ISP*. Brno : Computer Press, 2007, s. 68 a násl.

Study on the economic and technical evolution of the scientific publication markets in Europe [online]. Brussels : European Commission, 2006 [cit. 2008-11-08].

Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/research/science-society/pdf/scientific-publication-study_en.pdf>.

TELEC, I. - TŮMA, P. *Autorský zákon – Komentář*. Praha: C.H. Beck, 2007, s. 380 a násl.

The 2003 OCLC Environmental Scan : Pattern Recognition report to the OCLC Membership [online]. Dublin : OCLC Online Computer Library Center, 2004. ISBN: 1-55653-351-9 [cit. 2008-11-08]. Dostupný z WWW:

<<http://www.oclc.org/reports/escan/downloads/introduction.pdf>>.

TŮMA, P. *Autorský zákon – Komentář*. Praha: C.H. Beck, 2007, s. 421.

Metadata

BRATKOVÁ, Eva. Metadata jako nový nástroj pro komunikaci webovských informačních zdrojů. *Národní knihovna Knihovnická revue* [online]. 1999, roč. 10, č. 4 [cit. 2010-04-19] Dostupné z www: <<http://full.nkp.cz/nkkr/pdf/9904/9904178.pdf>>. ISSN 1214-0678.

DissOnline [online]. Digitale Dissertationen im Internet. Aktualizováno 12. 3. 2009 [cit. 2010-08-05]. Dostupné z www: <<http://www.dissonline.de/>>.

Dublin Core Czech [online]. Masarykova univerzita v Brně. Aktualizováno 20. 11. 2006 [cit. 2010-06-10]. Dostupné z www: <http://www.ics.muni.cz/dublin_core/index.html>.

Dublin Core Metadata Initiative. *DCMI Metadata Terms* [online]. Dublin Core Metadata Initiative, 2008-01-14 [cit. 2008-05-27]. Dostupný z WWW: <<http://dublincore.org/documents/dcmi-terms/>>.

ETD – db [online]. Digital library and archives. [cit. 2010-08-10]. Dostupné z www: <<http://scholar.lib.vt.edu/ETD-db/index.shtml>>.

ETD-MS: an Interoperability Metadata Standard for Electronic Theses and Dissertations [online]. Aktualizováno 25. 6. 2008 [cit. 2010-06-10] Dostupné z www: <<http://www.ndltd.org/standards/metadata/etd-ms-v1.00-rev2.html>>.

Evidence publikační činnosti v AV ČR : Manuál [online]. Praha : Knihovna AV ČR, [c2007] [cit. 2008-05-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.iach.cz/knav/manual/manual.htm>>.

EVSKP-MS : metadatový soubor pro elektronické vysokoškolské kvalifikační práce v ČR [online]. Zpracovatelé Eva Bratková, Jan Mach. Verze 1.1. Praha: Odborná komise pro otázky elektronického zpřístupňování VŠKP AKVŠ ČR, 15. července 2008 [2008-09-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.evskp.cz/standardy/evskp/1.0/>>.

Knihovna AV ČR. 2007. Evidence publikační činnosti v AV ČR : Manuál [online]. Praha: Knihovna AV ČR, [c2007] [cit. 2008-05-23]. Dostupné z www: <<http://www.iach.cz/knav/manual/manual.htm>>.

KRČÁL, Martin. *O Komisi : základní informace* [online]. Asociace knihoven vysokých škol ČR, Odborná komise eVŠKP, aktualizováno 14.4.2008 [cit. 2008-05-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.evskp.cz/komise.php?tsekce=6&sek=>>>.

KTD : Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV) [online]. Praha : Národní knihovna České republiky, 2003. Dostupné z www: <<http://sigma.nkp.cz/cze/ktd>>.

Library of Congress. *Dublin Core to MARC Crosswalk : upravená verze* [online]. Washington : Library of Congress, 2008-04-23 [cit. 2009-11-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.loc.gov/marc/dccross.html>>.

Metadata Object Description Schema (MODS) MODS : Uses and Features. Washington : Library of Congress, January 8, 2008 [cit. 2008-05-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.loc.gov/standards/mods/mods-overview.html>>.

MYNARZ, Jindřich. Jak lze prakticky využít Polytematický strukturovaný heslář pro věcný popis elektronických zdrojů. *Ikaros* [online]. 2009, roč. 13, č. 12. [cit. 2010-08-06]. Dostupné z www: <<http://www.ikaros.cz/node/5872>>. URN-NBN:cz-ik5872. ISSN 1212-5075.

NDLTD [online]. The National Digital Library of Theses and Dissertations. Aktualizováno 15. 3. 2010. [cit. 2010-08-10] Dostupné z www: <<http://www.ndltd.org/about/history>>.

Projekt NR VŠKP a systém na odhalování plagiátů [online]. Brno : Masarykova univerzita, [2007] [cit. 2008-05-27]. Dostupný z WWW: <http://is.muni.cz/clanky/2007_seminarVSKP.pl>.

Rejstřík informací o výsledcích RIV [online]. Rada pro výzkum a vývoj, c2008 [cit. 2008-05-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=956>>.

RIV. Rejstřík informací o výsledcích [online]. Rada pro výzkum, vývoj a inovace. Aktualizace 10. 5. 2010. c2010 [cit. 2010-08-27]. Dostupné z www: <<http://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=956>>.

SCHÖPFEL, Joachim; STOCK, Christiane; HENROT, Nathalie. From SIGLE to OpenSIGLE: An in-depth look on resource migration in the European context. In *Eighth International Conference on Grey Literature : Harnessing the Power of Grey, New Orleans, United States, 4-5 December 2006*. (Conference Program and Abstracts : GL-conference series, ISSN 1385-2308 ; No. 8). Preprint konferenčního příspěvku dostupný z WWW: <<http://opensigle.inist.fr/bitstream/10068/697774/2/GL8,%20Schopfel%20et%20al.,%202007,%20Conference%20Preprint.pdf>>.

Standard XMetadiss. Verze 1.3. [online]. Metadata Set of the German National Library for Online. 22. 8. 2006. [cit. 2010-06-10]. Dostupné z www: <http://www.d-nb.de/eng/standards/pdf/ref_xmetadiss_v1-3.pdf>.

SYNKOVÁ, Veronika. Vybrané aplikace metadatového formátu Dublin Core. *Ikaros* [online]. 2008, roč. 12, č. 5. [cit. 2010-04-19]. Dostupné z www: <<http://www.ikaros.cz/node/4715>>. URN-NBN:cz-ik4715. ISSN 1212-5075.

VYČÍTALOVÁ, Hana. Zahraniční digitální archivy vědeckovýzkumných a technických zpráv a perspektivy jejich integrace [Foreign digital archives of research and technical reports and perspectives of their integration]. Praha, 2009. 112 s., V s. příl. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví 2009. Vedoucí diplomové práce PhDr. Eva Bratková PhD.

Software

BELLINI, E. – CIRINNA, C. – LUNGHI, M. – DAMIANI, E. – FUGAZZA, C. Persistent Identifiers distributed system for Cultural Heritage digital objevte. Dept., University of Milan Via Bramante, Crema, Italy, 2007.

BERNAS, Jiří. Národní digitální archiv. *Knihovna*, 2009, roč. 20, č. 1, s. 22 – 29. Dostupné z www: <<http://knihovna.nkp.cz/knihovna91/bernas.htm>>.

CDS Invenio. [cit. 2009-11-12] Dostupné z: <<http://cdsware.cern.ch/invenio/>>.

CDS Invenio. Lecciones Prácticas. [cit. 2009-11-12]. Dostupné z: <<http://www.leccionespracticas.com/cds-invenio/>>.

CERN Dokument Server. [cit. 2009-11-12]. Dostupné z: <<http://cds.cern.ch/>>.

CDSware. cit. 2009-11-12] Dostupné z: <<http://cdsware.cern.ch/lists/project-cdsware-users/archive/>>.

Introduction to Fedora, Fedora Commons 2008, Inc. Dostupné z www: <<http://www.fedora.info>>.

PEPE, A.; BARON, T.; GRACCO, M.; Le MEUR, J., Y.; ROBINSON, N.; ŠIMKO, T.; VESELÝ, M. *CERN Document Server Software: the integrated digital library*. CERN, Geneva, Switzerland, 2005.

Usnesení [online]. Usnesení vlády České republiky ze dne 3 listopadu 2008 č. 1338. 2008. Vláda České republiky [cit. 2010-08-27]. Dostupné z www: <[http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/22AE7ADE48C55BF8C1257553002951A5/\\$FILE/1338%20uv081103.1338.pdf](http://racek.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/22AE7ADE48C55BF8C1257553002951A5/$FILE/1338%20uv081103.1338.pdf)>.

VESELÝ, Martin; BARON, Thomas; Le MEUR, Jean-Yves; ŠIMKO, Tibor. *CERN Document Server: Document Management System for Grey Literature in a Networked Environment*. Publishing Research Quarterly, Spring 2004.

Spolupráce

I. úplné znění statutu Univerzity Karlovy v Praze ze dne 26. dubna 2004 [online], 2004. Univerzita Karlova v Praze. [cit. 2010-03-11]. Dostupné z www: <<http://certik.ruk.cuni.cz/asuk/statutarni/predpisy/registrovane/statut.html>>.

Absolventské práce [online]. Univerzitní knihovna. Technická univerzita v Liberci. c2005 – 2010 [cit. 2010-06-10]. Dostupné z www: <<http://knihovna.tul.cz/cat/Absolventske-prace-45.php>>.

Archeologický ústav AV ČR, Brno. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: <<http://www.iabrno.cz/>>.

Archeologický ústav AV ČR, Praha. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: <<http://www.arup.cas.cz/>>.

Biologické centrum AV ČR. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: <<http://www.bc.cas.cz/>>.

Databáze VŠKP (vysokoškolských kvalifikačních prací). Portál Ostravské univerzity [online]. Centrum informačních technologií, c2004 – 2007 [cit. 2010-06-02]. Dostupné z www: <<https://portal.osu.cz/wps/portal/dipl>>.

Digitální knihovna Univerzity Pardubice [online]. Univerzitní knihovna UPa. Univerzita Pardubice, c2002 – 2009 [cit. 2010-06-02]. Dostupné z www: <<http://dspace.upce.cz/>>.

Digitální repozitář Masarykovy univerzity [online]. Masarykova univerzita. [cit. 2010-06-02]. Dostupné z www: <<http://dspace.muni.cz/>>.

Digitální repozitář Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava [online]. Vysoká škola báňská – technická univerzita Ostrava, c2002 – 2007 [cit. 2010-06-02]. Dostupné z www: <<http://dspace.vsb.cz/>>.

Digitální univerzitní repozitář Univerzity Karlovy v Praze [online]. Univerzita Karlova v Praze. Ústav výpočetní techniky, c2007 [cit. 2010-06-02]. Dostupné z [www : <http://repozitar.cuni.cz/>](http://repozitar.cuni.cz/).

Doktorské studijní programy uskutečňované ve spolupráci s vysokými školami na pracovištích AV ČR [online]. Akademie věd České republiky. Středisko společných činností AV ČR, v.v.i. Aktualizováno 2. 2. 2010 [cit. 2010-03-11]. Dostupné z [www: <http://www.cas.cz/vzdelavani/doktorske_studijni_programy/prehled_akreditovanych_doktorskych_studijnich_programu.html>](http://www.cas.cz/vzdelavani/doktorske_studijni_programy/prehled_akreditovanych_doktorskych_studijnich_programu.html).

DRIVER [online]. Digital Repository Infrastructure Vision for European Research. [cit. 2010-06-10]. Dostupné z [www: <http://www.driver-community.eu/>](http://www.driver-community.eu/).

DSpace [online]. [cit. 2010-06-10]. Dostupné z WWW: [<http://www.dspace.org/>](http://www.dspace.org/).

DSpace - AMU repository [online]. Akademie múzických umění v Praze, c2008. [cit. 2010-06-02]. Dostupné z [www: <http://dspace.amu.cz/>](http://dspace.amu.cz/).

DSpace – úložiště kval. prací UJEP [online]. CI Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, c2008 [cit. 2010-06-02]. Dostupné z [www : <http://edu.ujep.cz/main.php?idwebu=dspace>](http://edu.ujep.cz/main.php?idwebu=dspace).

Filozofický ústav AV ČR. [cit. 2010-11-11] Dostupné z: [<http://www.flu.cas.cz/>](http://www.flu.cas.cz/).

Fond rozvoje vysokých škol [online]. Aktualizováno 16. 4. 2010 [cit. 2010-05-30]. Dostupné z [www: <http://www.frvs.cz/>](http://www.frvs.cz/).

Fyziologický ústav AV ČR. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: [<http://www.biomed.cas.cz/fgu/>](http://www.biomed.cas.cz/fgu/).

Geofyzikální ústav AV ČR. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: [<http://www.ig.cas.cz/>](http://www.ig.cas.cz/).

Geologický ústav AV ČR. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: [<http://www.gli.cas.cz/>](http://www.gli.cas.cz/).

GreyNet International [online]. [cit. 2010-06-10]. Dostupné z [www: <http://www.greynet.org/>](http://www.greynet.org/).

Historický ústav AV ČR. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: [<http://www.hiu.cas.cz/>](http://www.hiu.cas.cz/).

INIST-CNRS [online]. [cit. 2010-06-10]. Dostupné z [www: <http://international.inist.fr/>](http://international.inist.fr/).

IS STAG. Informační systém studijní agendy [online]. CIV-SIS ZČU, c2009. Aktualizováno 20. 5. 2010 [cit. 2010-03-15]. Dostupné z [www: <http://is-stag.zcu.cz/zajemci>](http://is-stag.zcu.cz/zajemci).

KNAV, Evidence publikační činnosti ASEP. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: [<http://www.lib.cas.cz/knav/cz/asep.htm>](http://www.lib.cas.cz/knav/cz/asep.htm).

Knihovna [online]. Janáčkova akademie múzických umění v Brně. [cit. 2010-06-02]. Dostupné z [www: <http://www.jamu.cz/organizacni-struktura/knihovna/>](http://www.jamu.cz/organizacni-struktura/knihovna/).

Knihovna Akademie věd České republiky (KNAV). [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: [<http://www.lib.cas.cz/cs>](http://www.lib.cas.cz/cs).

Národní úložiště šedé literatury [online]. Praha: Národní technická knihovna, 2008. Aktualizováno 23. 3. 2009 [cit. 2010-08-05]. Dostupné z [www: <http://nu.sl.techlib.cz/>](http://nu.sl.techlib.cz/).

Národohospodářský ústav AV ČR. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: [<http://www.ei.cas.cz/>](http://www.ei.cas.cz/).

Odborná komise pro otázky elektronického zpřístupňování vysokoškolských kvalifikačních prací [online]. OK e-VŠKP AKVŠ ČR, c2004 – 2007. Aktualizováno 12. 10. 2007 [cit. 2010-03-12]. Dostupné z [www: <http://www.evskp.cz/>](http://www.evskp.cz/).

OpenSIGLE [online]. INIST. [cit. 2010-06-10]. Dostupné z [www : <http://opensigle.inist.fr/>](http://opensigle.inist.fr/).

Portál Národní digitální knihovny [online]. 09. října 2006 [cit. 2010-04-22]. Česká digitální knihovna - diagram - velký. Dostupné z [www: <http://www.ndk.cz/obrazky/dk_diagram_velky.jpg/view>](http://www.ndk.cz/obrazky/dk_diagram_velky.jpg/view).

Poslání AV ČR. Akademie věd České republiky [online]. Středisko společných činností AV ČR, v.v.i., 2009. Aktualizováno 11. 11. 2009 [cit. 2010-06-03]. Dostupné z [www: <http://www.cas.cz/o_avcr/poslani/>](http://www.cas.cz/o_avcr/poslani/).

Registr archivů e-VŠKP [online]. Stránky Odborné komise pro otázky elektronického zpřístupňování vysokoškolských kvalifikačních prací při Asociaci knihoven vysokých škol České republiky. c2004 – 2007. Aktualizováno 12. 10. 2007 [cit. 2010-03-15]. Dostupné z [www:<http://www.evskp.cz/registry.php?sek=2&tsekce=1&id=10>](http://www.evskp.cz/registry.php?sek=2&tsekce=1&id=10).

Slovanský ústav AV ČR. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: [<http://www.slu.cas.cz/>](http://www.slu.cas.cz/).

Směrnice akademické rady AV ČR č. 3/2006 – Pravidla pro udělování vědeckého titulu „doktor věd“ v AV ČR [online]. Akademie věd České republiky. 2006 [cit. 2010-03-15]. Dostupné z [www: <http://www.cas.cz/miranda2/export/sitesavcr/data.avcr.cz/vzdelavani/vedecky_titul_doktor_ved/files/IN06-08.pdf>](http://www.cas.cz/miranda2/export/sitesavcr/data.avcr.cz/vzdelavani/vedecky_titul_doktor_ved/files/IN06-08.pdf).

Sociologický ústav AV ČR. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: [<http://www.soc.cas.cz/>](http://www.soc.cas.cz/).

SVOBODA, Martin. Šedá literatura v ČR [online]. 28. 6. 2005, STK, Praha. [cit. 2010-08-31]. Dostupné z [www: <http://invenio.ntkcz.cz/record/74>](http://invenio.ntkcz.cz/record/74).

Textrelease [online]. [cit. 2010-04-22]. Dostupné z [www: <http://www.textrelease.com/textreleasehome.html>](http://www.textrelease.com/textreleasehome.html).

Ústav experimentální medicíny AV ČR. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: [<http://www.iem.cas.cz/>](http://www.iem.cas.cz/).

Ústav fotoniky a elektroniky AV ČR. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: [<http://www.ufe.cz/>](http://www.ufe.cz/).

Ústav fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: [<http://www.jh-inst.cas.cz/>](http://www.jh-inst.cas.cz/).

Ústav fyziky plazmatu AV ČR. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: [<http://www.ipp.cas.cz/>](http://www.ipp.cas.cz/).

Ústav informatiky AV ČR. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: <<http://www.cs.cas.cz/>>.

Ústav jaderné fyziky AV ČR. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: <<http://www.ujf.cas.cz/>>.

Ústav molekulární genetiky AV ČR. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: <<http://www.img.cas.cz/>>.

Ústav přístrojové techniky AV ČR. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: <<http://www.isibrno.cz/>>.

Ústav státu a práva AV ČR. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: <<http://www.ilaw.cas.cz/>>.

Ústav teoretické a aplikované mechaniky AV ČR. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: <<http://www.itam.cas.cz/>>.

Ústav termomechaniky AV ČR. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: <<http://www.it.cas.cz/>>.

Ústav živočišné fyziologie a genetiky AV ČR. [cit. 2010-11-11]. Dostupné z: <http://www.cas.cz/pracoviste_detail.php?ID=67>.

Vysokoškolské kvalifikační práce [online]. Fakulta informatiky Masarykovy univerzity. Aktualizováno 10. 6. 2010 [cit. 2010-06-10]. Dostupné z www: <<http://www.theses.cz/>>.

Výzkum možností spolupráce při šíření výsledků výzkumu a vývoje. Analýza výsledků dotazníkového šetření. NTK [online]. 2008 [cit. 2010-03-10]. Dostupné z www: <http://nysl.techlib.cz/images/Vyhodnoceni_dotazniku.pdf>.

World wide science [online]. [cit. 2010-04-22]. World wide science alianse. Aktualizováno 10. 6. 2010 [cit. 2010-06-10]. Dostupné z www: <<http://worldwidescience.org/>>.

Základní informace o asociaci [online]. Asociace knihoven vysokých škol České republiky. c2003 – 2010. Aktualizováno 18. 4. 2010 [cit. 2010-03-12]. Dostupné z www: <<http://www.akvs.cz/o-asociaci/index.html>>.

Závěrečné práce na MENDELU [online]. UIS MENDELU. Brno : Mendlova univerzita v Brně, [2010] [cit. 2010-06-02]. Dostupné z www: <<http://is.mendelu.cz/zp/>>.

A2) Současný stav ve světě a v ČR

Výsledky výzkumu a vývoje hrazené z veřejných prostředků jsou v současné době často dostupné pouze na řešitelských pracovištích (vysoké školy, výzkumné ústavy) či v rámci dílčích informačních systémů poskytovatelů dotací. Proto jsou tyto cenné zdroje informací odborné veřejnosti často zcela nedostupné.

Národní technická knihovna (dále NTK) se shromažďování šedé literatury věnuje systematicky od 90. let 20. století, kdy se stala členem EAGLE (European Association for Grey Literature Exploitation). Tato práce však vždy v sobě nesla znaky pragmatického přístupu k informačnímu zdroji jako nositeli informace užitečné pro sféru vzdělávací a výzkumnou, nejednalo se o kumulace knihovních jednotek bez přímé vazby k jejímu využití.

I z toho důvodu bylo v roce 2007 ukončeno budování kolekce tištěných disertačních prací, neboť již bylo zřejmé, že další sbírky těchto prací budou pro účel studia dostupné v elektronické podobě.

V roce 2009 vznikl ve spolupráci komise eVŠKP a Masarykovy univerzity v Brně systém Theses.cz¹, který již řeší sběr vysokoškolských kvalifikačních prací na národní úrovni v elektronické formě. V současné chvíli používá tento systém 36 českých a slovenských vysokých škol, ale pouze 8 (+ 2 pouze pro uživatele Theses.cz) z nich zpřístupňuje plné texty vysokoškolských kvalifikačních prací veřejně. Tento systém následoval v roce 2010 systém Odevzdej.cz², který se zaměřuje především na seminární práce a ostatní práce vznikající při studiu. V současné chvíli používá tento systém 29 českých a slovenských vysokých a středních škol a jedno ministerstvo. V roce 2011 vznikl systém Repozitář.cz³ pro publikování odborných textů, do kterého je zapojeno 15 veřejných vysokých českých škol. Tyto tři báze v sobě mají integrovaný systém na odhalování plagiátů, který kontroluje podobnosti v textech. Tyto tři systémy podchycují sběr šedé literatury, především závěrečných a seminárních prací.

¹ <http://theses.cz/>

² <http://odevzdej.cz/>

³ <https://repozitar.cz/>

Další oblasti šedé literatury v České republice se snaží podchytit NTK, jedná se především o oblast výzkumu a vývoje jako jsou grantové agentury, státní správa, výzkumné organizace, školství a komerční sféra. Pro tuto činnost NTK ve spolupráci s VŠE vytvořila prostředí Národního úložiště šedé literatury (dále NUŠL), kde je možné vyhledat dokumenty, zpřístupnit je nebo zprostředkovat cestu k nim. Velký důraz je kladen na možnost získat dokument, takže tam, kde není jiná možnost než získat dokument v místě uložení, je uveden kontakt na službu, která zprostředkuje dodání dokumentu.

Od října 2009 je nabízena spolupráce na základě pilotní verze elektronického systému, která umožňuje předvést systém a konkrétně odpovídat i na detailní dotazy. Tato pilotní verze byla převedena do rutinního provozu na konci roku 2010. Vzhledem k legislativním i organizačním omezením vytváří NTK síť spolupracujících institucí na bázi dobrovolnosti.

Prvními oslovenými byly ústavy AV ČR, které následovaly české vysoké školy a grantové agentury. V roce 2011 byly osloveny veřejné výzkumné instituce, ministerstva a výběrově další organizace. Ke konci roku 2011 předává data do NUŠL 77 institucí a 40 z nich podepsalo s NTK licenční smlouvu o předávání a zpřístupnění digitálních dokumentů.

NTK díky zahájení spolupráce s ústavami AV ČR zjistila různorodost přístupu k šedé literatuře. V případě produkce šedé literatury ústavy AV ČR došlo ke spojení s Knihovnou AV ČR, která má zájem archivovat šedou literaturu v NUŠL a vznikla dohoda o spolupráci. Knihovna AV ČR implementovala šablony pro šedou literaturu do svého systému evidence publikační činnosti ASEP a plní roli centrálního administrátora sběru šedé literatury pro ústavy AV ČR. V současné době má především bibliografická data, ale v roce 2011 již zahájila sběr elektronických dokumentů a zpětnou digitalizaci vybraných dokumentů.

Na vysokých školách se shromažďují především vysokoškolské kvalifikační práce na základě povinnosti dané zákonem o vysokých školách, ale začínají se objevovat aktivity v budování institucionálních repozitářů. Velkým problémem českých vysokých škol je, že ve většině případů odmítají zveřejnění samotných prací a poskytují pouze popisné údaje o těchto pracích.

V případě oslovení grantových agentur s návrhem spolupráce s NUŠL koncem roku 2010 jsme se setkali s neúspěchem. Zprávy z projektů, které je příjemce podpory

povinen vypracovat a odevzdat grantové agentuře,⁴ obsahují cenné odborné informace, ale jsou druhem dokumentů šedé literatury, který je pro odborníky téměř nedostupný. Většina příjemců podpory předává vypracované zprávy příslušné grantové agentuře, která je následně nezveřejňuje. Všeobecně panuje obava zveřejnit údaje o čerpaných prostředcích, což je např. část DB u dílčí zprávy a část ZB u závěrečné zprávy podle Zadávací dokumentace pro veřejnou soutěž ve výzkumu vývoji a inovacích na podporu grantových projektů základního výzkumu na rok 2011.⁵ To však nepřispívá k transparentnosti a důvěryhodnosti v oblasti poskytování podpory z veřejných prostředků pro vědu a výzkumu v České republice. Odborníky více zajímá ta část zprávy, kde najdou rozbor řešení grantového projektu (např. část DC nebo ZC)⁶, celkové shrnutí a úplný výčet všech dosažených výsledků řešení grantového projektu (dobré řešení zvolilo na příklad Ministerstvo zemědělství ČR, které zveřejňuje tzv. redakčně upravené závěrečné zprávy, určené ke zveřejnění). Povinné ukládání zpráv z projektů do NUŠL by zajistilo dostupnost reálných a aktuálních výsledků výzkumu a vývoje z prostředí veřejného výzkumu, což vyhoví podmínkám zveřejňování informací o výsledcích výzkumu placeného z veřejných prostředků a zajistí větší transparentnost v oblasti poskytování podpory vědy a výzkumu v České republice.

Produkcí šedé literatury v prostředí ministerstev je možné rozdělit do dvou skupin. První skupinu představují zprávy z projektů a grantů z veřejných prostředků, kde ministerstva vystupují v roli poskytovatele podpory. Příjemcem podpory jsou obvykle veřejné výzkumné instituce (v.v.i.), univerzity, společnosti nebo firmy. Tato oblast je ovlivněna Zákonem č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků (zákon o podpoře výzkumu a vývoje)⁷ a Zákonem 121/2000 Sb. (autorský zákon). Podle § 16, odst. 1 a 2 zákona 130/2002 Sb. disponují ministerstva majetkovými autorskými právy jen k výsledkům veřejné zakázky.

⁴ Zadávací dokumentace pro veřejnou soutěž ve výzkumu vývoji a inovacích na podporu grantových projektů základního výzkumu na rok 2011. Standardní grantové projekty (GA ČR) [online], s. 26 – 30. [cit. 2011-03-02]. Dostupná z [www: http://marmolata.gacr.cas.cz/?p=105](http://marmolata.gacr.cas.cz/?p=105)

⁵ Tamtéž.

⁶ Tamtéž.

⁷ § 12, 16.

K ostatním výsledkům disponuje majetkovými autorskými právy příjemce podpory. Zde je třeba jednat přímo s příjemci podpory.

Druhou skupinu tvoří šedá literatura, která vzniká z produkce ministerstev a je určena ke zveřejnění.⁸ Jedná se o výroční zprávy, ročenky, bulletiny, přehledy, statistiky, analýzy nebo zprávy o stavu konkrétní oblasti, která je předmětem zájmu resortu (např. Zpráva o stavu lidských práv v ČR v roce 2009 vydaná Ministerstvem zahraničních věcí ČR, apod.). Výjimkou nejsou ani prezentace a konferenční příspěvky zaměstnanců ministerstva. Tyto materiály mají povahu zaměstnaneckého díla a ministerstva k nim disponují majetkovými právy autorskými. Z právního hlediska jim nic nebrání k uložení a zveřejnění těchto veřejnosti určených materiálů v NUŠL. V roce 2011 byla oslovena ministerstva s nabídkou spolupráce s NUŠL. Ze 14 oslovených ministerstev se 12 ministerstev se vyjádřilo kladně a jsou s nimi vedena jednání vedoucí k uzavření licenčních smluv.

Veřejné výzkumné instituce (v.v.i.) jsou právnické osoby, jejichž hlavním předmětem činnosti je výzkum podporovaný zejména z veřejných prostředků vymezený zákonem č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje.⁹ Stav sběru a zpřístupnění byl zjišťován v roce 2011 u 20 veřejných výzkumných institucí a výzkumných ústavů, které jsou zřizovány ministerstvy. Žádná z těchto institucí nevede vlastní databázi šedé literatury. V případě 7 institucí, které již začaly spolupracovat s NUŠL, vkládají šedou literaturu přímo do Digitálního repozitáře NUŠL v NTK. Jednání o spolupráci stále probíhá s 15 institucemi a bude dokončeno v roce 2012. Zpřístupnění šedé literatury těmito institucemi bývá nejčastěji zamítnuto z důvodů malého množství šedé literatury, výskytu citlivých informací v šedé literatuře nebo z nedostatků kapacitních.

Specifickou oblastí šedé literatury jsou muzea a galerie, které se jednak zabývají výzkumnou činností a produkují šedou literaturu spadající do oblasti výzkumu, vývoje a vzdělávání, což jsou konferenční materiály, projektové zprávy, průvodce expozicí a katalogy výstav. Na druhé straně je hlavní činností muzeí sbírkotvorná činnost, kde probíhá speciální digitalizace dvojrozměrných i trojrozměrných

⁸ Obvykle jsou tyto dokumenty již zveřejňovány na webových stránkách ministerstev.

⁹ Veřejná výzkumná instituce, Wikipedie. [cit. 2012-01-05]. Dostupné z [www: http://cs.wikipedia.org/wiki/Ve%C5%99ejn%C3%A1_v%C3%BDzkumn%C3%A1_instituce](http://cs.wikipedia.org/wiki/Ve%C5%99ejn%C3%A1_v%C3%BDzkumn%C3%A1_instituce). Zdrojem informací o v.v.i. je Rejstřík veřejných výzkumných institucí. <http://rvvi.msmt.cz/>

předmětů. Galerie a umělecky zaměřené školy (např. Akademie výtvarných umění v Praze) kladou důraz na archivaci a zpřístupňování uměleckých děl v digitální podobě (např. obraz, socha, hudba, tanec, apod.).

Pro tato díla by měl vzniknout samostatný repozitář sbírkových předmětů a uměleckých děl, protože se jejich ukládání a zpřístupnění (popis, formáty atd.) výrazně liší od šedé literatury.

Šedá literatura v českých knihovnách se nachází především v těch, které jsou součástí výše zmíněných organizací (AV ČR, VŠ atd.). Pokud se zaměříme na samostatně zřízené knihovny, jedná se poměrně malé množství šedé literatury, kterou disponují, ať již formou sběru nebo vlastní produkce. Výjimkou je Národní lékařská knihovna (NLK), která spravuje sbírku grantových zpráv Ministerstva zdravotnictví ČR. NLK vyjádřila svůj kladný postoj ke sběru šedé literatury podpisem licenční smlouvy s NTK. Řeší se technické problémy předávání dat, ale k předávání dat by mělo dojít v dohledné době. Další je Národní knihovna ČR, která se již stala výzkumnou organizací, vede mnoho projektů v rámci nichž produkuje šedou literaturu. Národní knihovna ČR plánuje vytvořit institucionální repozitář v roce 2012.

Pro zvýšení dostupnosti dokumentů je celosvětově podporována iniciativa Open Access, která je alternativou k tradičnímu způsobu vědecké komunikace. Cílem je omezit přístupové, finanční a technické problémy spojené s vědeckým publikováním, a to především s využitím možností internetu. V České republice vznikla v roce 2010 pracovní skupina pro Open Access. NTK je jejím členem a od roku 2010 začala pořádat 1x ročně pravidelné semináře zaměřené na problematiku Open Access.

Další iniciativou pro snadnější publikování především elektronickou cestou jsou licence Creative Commons. Česká licence Creative Commons byla uvedena v roce 2009. V NUŠL je každé dílo chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb a k tomu je možné připojit licenci Creative Commons, která přesně vymezuje možnosti využití díla.

Významné aktivity se udály v obnovení funkcí evropského systému šedé literatury OpenSIGLE, na kterém se NTK podílí. OpenSIGLE byl převeden do nového systému, který nabízí jak novou funkcionalitu ve vyhledávání tak obnovení příjmu nových dat a doplnění odkazů na plné texty k již existujícím záznamům. Databáze

zůstala i nadále pouze bibliografická, ale přijímá pouze ty záznamy, ke kterým je připojen link na digitální dokument nebo odkaz na službu dodání kopií dokumentu. Současně byl systém OpenSIGLE přejmenován na OpenGrey, aby i názvem napovídal současným uživatelům předmět poskytované služby. Systém OpenGrey byl uveden do plného provozu v červenci 2011.

Dalšími stabilními systémy, které buď zpřístupňují šedou literaturu, nebo evidují Open Access repozitáře, jsou evropská síť digitálních repozitářů DRIVER (Digital Repository Infrastructure Vision for European Research), ROAR (Registry of Open Access Repositories) a OpenDOAR (The Directory of Open Access Repositories). NUŠL je součástí všech výše zmíněných systémů.

Významný posun byl zaznamenán na odborných fórech. V roce 2008 - 2009 byly přednášky zaměřené na institucionální repozitáře či repozitáře dalších druhů šedé literatury výjimkou. Od roku 2010 se na mnoha fórech, kterých se projektový tým zúčastnil, objevovala šedá literatura, ať již jen jako součást přednášek, ale také s přímým zaměřením např. na budování repozitáře např. vysokoškolských prací.

A3) Vstupní data a cíle

Rekapitulace cílů uvedených v projektové žádosti pro jednotlivé oblasti a jejich zasazení do časového harmonogramu bude užitečnou pomůckou pro posouzení toho, které z vytčených cílů se podařilo/nepodařilo realizovat. Konkrétní výsledky jsou uvedeny v kapitolách B1 a C1.

1. Příprava zadávací dokumentace pro modelovou aplikaci (1. fáze projektu 2Q 2008 – 2Q 2009)

Zadání úvodních expertíz, jejichž výsledkem bude zadávací dokumentace pro modelovou aplikaci, návrh metod zpracování digitálních sbírek a ochrany vytvářených digitálních zdrojů prezentovaných na webu projektu.

2. Realizace modelové aplikace a její ověření (2. fáze projektu 2Q 2009 – 3Q 2010)

Vypracování modelové aplikace splňující požadavky stanovené v první etapě a její funkční ověření realizačním týmem. Výsledkem bude ověřená technologie, postupy pro registry šedé literatury a WWW modelová aplikace sloužící jako vzor pro realizátory registrů realizovaná externím dodavatelem. V roce 2009 zejména příprava a zadání vypracování modelové aplikace externímu dodavateli, příprava testovacích dat a průběžné testování modelové aplikace. V roce 2010 průběžné testování a úpravy modelové aplikace a výsledné spuštění finální verze aplikace.

3. Příprava a prezentace výsledků (3. fáze projektu 3Q 2010 – 4Q 2011)

WWW stránky projektu se standardy, doporučeními a metodami pro budování národního repozitáře. A dále odborná kniha v českém a anglickém jazyce obsahující výsledky projektu a sloužící jako příručka pro zájemce o vybudování knihoven šedé literatury a lokálních repozitářů.

4. Spolupráce s lokálními producenty šedé literatury (průběžně 2008 – 2011)

Jednání s lokálními producenty šedé literatury o způsobech spolupráce mezi NUŠL a lokálními repositáři. Uzavírání smluv na základě právní expertizy, které zohledňují možnosti sběru, uchování a zpřístupnění šedé literatury a vysokoškolských kvalifikačních prací v NUŠL.

5. Uspořádání workshopu (průběžně 2008 – 2011)

Roční pořádání semináře o šedé literatuře a tématech s ní spojených. Na workshopu jsou prezentovány průběžné výsledky projektu.

6. Elektronický dokument (průběžně 2008 – 2011)

WWW stránky projektu sloužící jako integrované informační prostředí pro kooperaci knihoven, archivů a akademických pracovišť s průběžnými výsledky výzkumu.

7. Prezentace na odborných fórech (průběžně 2008 – 2011)

Prezentace a propagace výsledků projektu na odborných fórech v České republice i v zahraničí.

B) Analytická část

B1)Vlastní řešení

1. Řešitelský tým

V průběhu řešení projektu došlo ke změně názvu, sídla a statusu Státní technické knihovny (STK) na

**Národní technickou knihovnu
Technická 6/2710
160 80 Praha 6 – Dejvice**

Tato změna je platná od 1. 7. 2009. Základní dokumenty jsou vystaveny na webových stránkách knihovny viz <http://www.techlib.cz/cs/o-nas/zakladni-dokumenty/>. Tato skutečnost byla oznámena odboru Umění a knihoven MK ČR 30. 7. 2009. V novém statusu NKT jasně deklarovala svoji roli v oblasti šedé literatury v ČR a to v článku 3 – hlavní úkoly a činnosti odstavec f) budování národního úložiště šedé literatury a zpřístupňování informací a poznatků v něm obsažených uživatelům NTK s využitím moderních informačních technologií.

V řešitelském týmu NTK došlo v průběhu řešení projektu k následujícím změnám. V roce 2008 PhDr. Petra Pejšová nahradila Mgr. Štěpánku Žižkovou ve vedení projektu. Tato změna byla schválena dodatkem č. 1/2008 ke smlouvě č. 7/2008/OUK. Další změnou v řešitelském týmu byl odchod Mgr. Petra Nováka z STK, kterého nahradili částmi svých úvazků PhDr. Martina Pfeiferová a Ing. Martin Svoboda. Poslední změnou v roce 2008 v řešitelském týmu STK bylo nahrazení Mgr. Jana Kolátora Bc. Václavem Jansou, který zabezpečil správu datové úložiště NTK pro NUŠL. Na řešení projektu se dle plánu podílela také PhDr. Radka Římanová. V roce 2009 došlo k posílení řešitelského týmu tak, jak bylo doporučeno při roční oponentuře projektu za rok 2008. Konkrétně byl do týmu přijat od března 2009 Ing. Jindřich Dolanský na pozici IT specialisty a od září 2009 Mgr. Iveta Fürstová na pozici koordinátora spolupráce s dodavateli dat. Dále PhDr. Martinu Pfeiferovou nahradila Bc. Bohdana Frantíková a na projektu přestal aktivně participovat Ing. Martin Svoboda. V roce 2010 došlo ke změně na pozici IT specialisty Ing. Jindřich Dolanský ukončil pracovní poměr v NTK k 30. 6. 2010 a na tuto pozici nastoupil od 15. 6. 2010 Tomáš Müller. Překryv pracovníků na této pozici umožnil předání pracovní agendy.

V řešitelském týmu VŠE nedošlo v průběhu řešení projektu k žádným změnám a na projektu participují dle plánu Ing. Jan Mach a Ing. Václav Šubrta.

2. Příprava zadávací dokumentace pro modelovou aplikaci (1. fáze projektu 2Q 2008 – 2Q 2009)

Specifikace SW

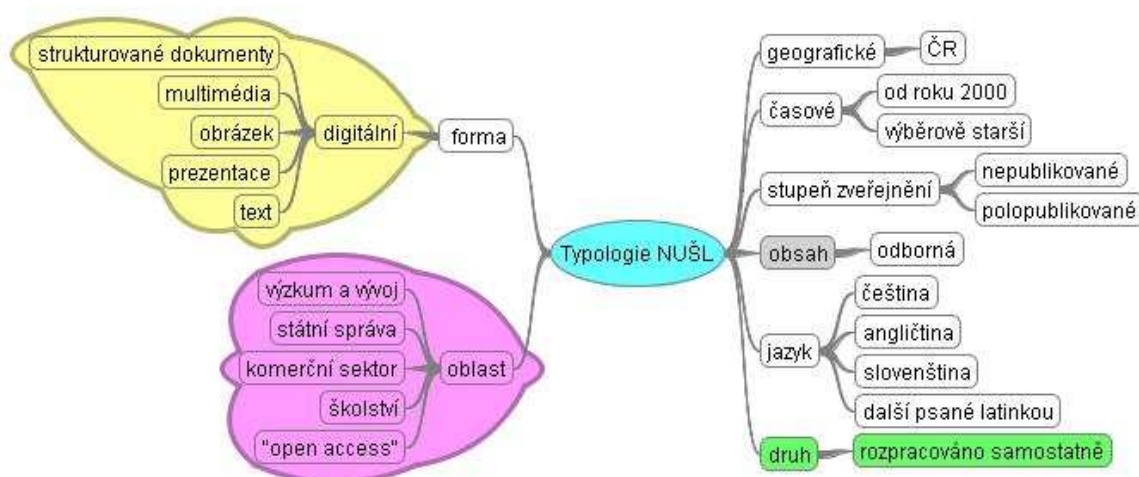
V roce 2008 jsme specifikovali požadavky na funkcionalitu SW pro digitální knihovnu a návazné služby ve formě zadávací dokumentace pro výběrové řízení a tabulek pro vyhodnocení výběrového řízení. Tyto požadavky jsme specifikovali ve dvou úrovních. V první úrovni byly specifikovány požadavky nutné pro pilotní realizaci systému a v druhé úrovni byly specifikovány požadavky na rozvíjení základní funkcionality systému. Specifikace SW se všemi požadavky je vystavena na webových stránkách projektu NUŠL. Jelikož jsme uvažovali o využití „open source“ řešení, porovnali jsme požadavky na SW s dostupnými „open source“ SW pro digitální knihovny. Do této analýzy jsme zahrnuli následující „open source“ DSpace, Fedora, CDS Invenio, Eprint a Greenstone. Výsledky analýzy jsou vystaveny na webových stránkách projektu NUŠL.

V roce 2009 proběhlo výběrové řízení na SW řešení pro digitální knihovnu šedé literatury, které mělo dvě kola. Toto výběrové řízení bylo zahájeno 24. 2. 2009 a finální vyhodnocení bylo vystaveno 5. 5. 2009. Výběrové řízení bylo veřejné a provedli jsme ho přes elektronické tržiště GEM společnosti B2B Centrum a. s. Do obou kol se přihlásily s nabídkou pouze dvě firmy: Masarykova universita, Fakulta informatiky a INCAD s. r. o. Masarykova universita, Fakulta informatiky nabídla vlastní řešení s využitím zkušeností z projektů Theses.cz a Odevzdej.cz a firma INCAD s. r. o. nabídla řešení, které kombinuje „open source“ SW pro digitální repozitáře CDS Invenio a komerční SW EPS Fast pro uživatelské rozhraní. Výběrové řízení vyhrálo řešení firmy INCAD s. r. o. Nabídky a dokumentaci z hodnocení z druhého kola výběrového řízení byly přiloženy ke zprávě za rok 2009.

V souvislosti s přípravou zadávací dokumentace jsme řešili nejen definování funkcionality budoucího úložiště, ale také definici typologie dokumentů určených pro NUŠL, metadatový formát EVŠKP-MS a NUŠL a analyzovali vhodné perzistentní identifikátory.

Typologie dokumentů pro NUŠL

Při tvorbě typologie dokumentů pro NUŠL jsme vycházeli z typologií systémů GreyNet, ASEP a RIV. Při analýze seznamu typů dokumentů jsme zjistili, že se do těchto typologií promítají různá hlediska jako jsou události (projev, uspořádání, organizace), forma (podání - oznámení, zpracování - překlad, výstupu), obsah (politické dokumenty), místa (tuzemské, zahraniční), typ formátu (e-text) apod. Proto jsme se rozhodli, že vytvoříme typologii, která bude strukturovaná do více úrovní, abychom mohli lépe vyjádřit jednotlivá hlediska. Při analýze jsme také zjistili, že v rámci typologie GreyNet se v anglickém jazyce vyskytují různé varianty téhož. Porovnali jsme tedy jednotlivé termíny v anglickém jazyce s Českou terminologickou databází knihovnictví a informační vědy (TDKIV) Národní knihovny České republiky. Hotová typologie je vystavena na webových stránkách projektu NUŠL .

Obrázek č. 1: Základní typologie NUŠL v myšlenkové mapě

Metadata

Součástí řešení, klíčového pro tento projekt, byla příprava metadatového formátu přímo pro potřeby NUŠL.

Jako první metadatový standard využitelný pro Národní registr šedé literatury vznikl formát EVSKP-MS: metadatový soubor pro elektronické vysokoškolské kvalifikační práce v ČR. V tomto formátu byly velmi dobře zpracovány prvky pro typ dokumentu vysokoškolské kvalifikační práce, ale chyběly v něm prvky specifické

pro další typy dokumentu šedé literatury, např. výzkumné zprávy, konferenční materiály apod.

Z tohoto důvodu byl přímo pro potřeby NUŠL definován vlastní metadatový formát. Na formát NUŠL byly stanoveny základní požadavky, kterými jsou jednoduchost, minimum povinných polí, respektování metadatového standardu Dublin Core¹⁰, možnost stahování metadat pomocí OAI-PMH a možnost vytváření základních rejstříků. V roce 2008 vznikla podkladová analýza pro definici metadatového formátu NUŠL.

Výchozími formáty pro tento formát byly metadatové formáty hlavních kooperujících registrů metadatový standart eVŠKP a systému Evidence publikační činnosti v Akademii věd České republiky¹¹ (známý jako ASEP = Automatizovaný systém evidence publikací). Dále bylo přihlédnuto i k metadatovému formátu Rejstříku informací o výsledcích¹² (dále jen RIV), kde z jednání o kooperaci s Úřadem vlády ČR vyplynulo, že perspektivnější je navazovat spolupráci přímo s lokálními producenty šedé literatury nikoliv s centrálním systémem RIV.

Výsledkem analýzy českých a zahraničních metadatových formátů bylo zjištění, že jsou velmi rozmanité, a z toho vyplynulo poznání, že v této oblasti je tolik možností a variant, že metadatový formát pro NUŠL musí být flexibilní formát se schopností absorbovat nové prvky, které se v průběhu let objeví.

Persistentní identifikátory

Zástupci řešitelského týmu NUŠL se stali členy pracovní skupiny pro koordinaci tvorby a využívání českých digitálních repozitářů. Na pracovišti NK ČR proběhlo v roce 2008 několik konzultací k persistentním identifikátorům. Vznikl rozhodovací dokument k výběru perzistentního identifikátoru. Na základě konzultací jsme se rozhodli využít v NUŠL URN:NBN, jehož systém zavede NK ČR.

3. Realizace modelové aplikace a její ověření (2. fáze projektu 2Q 2009 – 3Q 2010)

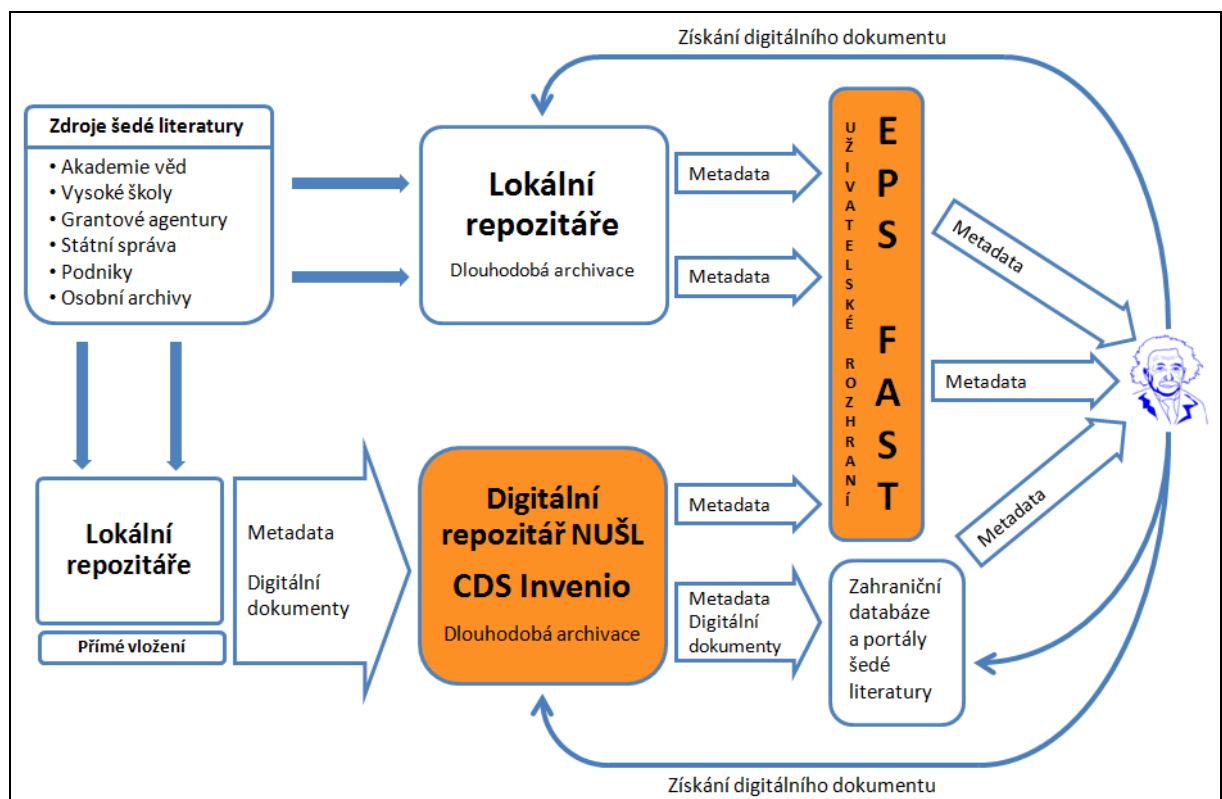
¹⁰ <http://dublincore.org/documents/dcmi-terms/>

¹¹ http://www.iach.cz/knav/databaze_cz.htm

¹² <http://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=956>

SW řešení

Softwarové řešení bylo vybráno na základě veřejného výběrového řízení, které bylo popsáno ve zprávě za rok 2009. Základními prvky SW řešení jsou CDS Invenio pro digitální repozitář a indexační a vyhledávací systém FAST ESP pro uživatelské rozhraní. Stejná architektura řešení je úspěšně provozována již několik let ve švýcarském CERN. Jednotlivé činnosti a spolupráce digitálního repozitáře v CDS Invenia a indexačního a vyhledávacího systému FAST ESP jsou znázorněny ve schématu.

Obrázek č. 2: Schéma software řešení NUŠL

CDS Invenio patří mezi Open Source software. Je možné ho volně instalovat, používat i upravovat, což umožňuje jeho nastavení pro ukládání šedé literatury a následné šíření mezi spolupracující organizace. Systém CDS Invenio byl v první fázi instalován v základní verzi, tak jak je šířen mimo CERN. Zde byla využita virtualizační aplikace VirtualBox, kterou lze nainstalovat na téměř všechny známé

platformy.¹³ V rámci VirtualBoxu bylo instalováno CDS Invenio nad operačním systémem Linux-Debian. Předpokládali jsme, že toto řešení umožní snadnou distribuci přednastavené verze NUŠL spolupracujícím institucím. V rámci testování na VŠE byla připravena modifikovaná verze pro virtualizační aplikaci VMware. Tato verze pak byla upravena pro ukládání a zpřístupňování šedé literatury, zejména byla upravena pole podle formátu NUŠL, vytvořeny šablony, sbírky atd.

V roce 2010 probíhalo ladění systému na základě průběžného testování provozu systému, vkládání dat do systému a harvestování dat ze spolupracujících repozitářů. Úpravy systému vyplynuly též ze spolupráce s ústavu AV ČR, Knihovnou AV ČR, VŠE, UK a OpenSIGLE. V rámci CDS Invenia se úpravy dotkly všech jeho částí od struktury formátu, přes šablony, nastavení sbírek, až po nastavení prohlížení apod.

V roce 2011 proběhl přechod z verze 0.99.1 na novou verzi 1.0 release candidate 0 CDS Invenia. Současně byla vytvořena i nová verze pro lokální repozitáře, tentokrát připravena k přímé instalaci, protože virtualizační prostředí se neosvědčila. Na webových stránkách projektu je vystaven v sekci SW instalační skript a návod k instalaci. První institucí, která tuto instalaci využila pro svůj institucionální repozitář je NTK, repozitář je dostupný z <http://repozitar.techlib.cz/> . Současně jsme zřídili e-mailovou adresu pro podporu lokálních instalací admin.invenio@techlib.cz .

Data se do digitálního repozitáře NUŠL dostávají dvěma způsoby, buď harvestováním přes protokol OAI-PMH z již existujících repozitářů nebo přímým vkládáním do digitálního repozitáře NUŠL těmi institucemi, které žádný repozitář nemají. K datu odevzdání této zprávy byla pravidelně harvestována data z 6 repozitářů, tj. 66 institucí (za AV ČR je harvestován systém ASEP, do kterého vkládají záznamy všechny ústavy AV ČR) a 13 institucí vkládalo přímo do digitálního repozitáře NUŠL.

Digitální repozitář NUŠL je funkční a dostupný z <http://invenio.nusl.cz/>.

¹³ Virtuální prostředí VirtualBox podporuje jak operační systém Windows (především XP), tak mnoho Linuxových distribucí (např. Debian, Ubuntu, CentOS, Fedora aj.). Od verze VirtualBox 1.6 jsou podporovány také platformy Mac OS X a Solaris.

Obrázek č. 3: Vstupní obrazovka digitálního repozitáře NUŠL v CDS Inveniu

Centrální vyhledávací rozhraní NUŠL v systému FAST

Záměrem centrálního vyhledávacího rozhraní NUŠL je vytvoření integrující vyhledávací platformy repozitářů, které obsahují šedou literaturu. Tuto integrační funkci zajišťuje indexační a vyhledávací systém ESP FAST, který poskytuje zabezpečené, relevantní a škálovatelné vyhledávání nad připojenými repozitáři. Ke dni podání této zprávy jsou do centrálního vyhledávacího rozhraní připojeny 4 zdroje s více než 110 tisíci záznamy. Do centrálního vyhledávacího rozhraní je připojen digitální repozitář NUŠL, šedá literatura z katalogu NTK, kterou představují především vysokoškolské kvalifikační práce, konferenční materiály, firemní literatura a zprávy. Dále je připojen repozitář vysokoškolských kvalifikačních prací Univerzity Pardubice a ČVUT. Řešení vychází ze záměru zpřístupnit uživatelům jak data z digitálního repozitáře, tak data z vybraných úložišť šedé literatury v jednom interaktivním prostředí. Cílem je převést co nejvíce zdrojů přímo do digitálního repozitáře NUŠL, který zajistí dlouhodobou archivaci a přístupnost dat.

Vyhledávání probíhá především pomocí navigací, které jsou podle druhu dokumentů, autorů, klíčových slov, formy digitálního dokumentu, připojenýchází a nabízí se i časová osa. Centrální vyhledávací rozhraní je určeno pro koncové uživatele a je dostupné z adresy <http://www.nusl.cz>.

Obrázek č. 4: Rozhraní NUŠL pro koncové uživatele

Audit důvěryhodnosti repozitáře

Od roku 2009 byl vždy na konci roku pravidelně prováděn audit důvěryhodnosti repozitáře NUŠL s použitím nástroje a metodologie *Digital Repository Audit Method Based on Risk Assessment* (dále jen DRAMBORA). Výstupem auditu byla identifikace rizik a akční plán, jehož cílem bylo věnovat se jednotlivým rizikům a eliminovat nebo zmírňovat jejich dopad na činnost NUŠL. Opakováním auditu v nových podmínkách, identifikací nových či změněných rizik, vytvořením dalšího akčního plánu atd. se audit stal iterativním procesem, který přispívá k důvěryhodnosti NUŠL. Výstupy z auditů jsou přílohami zpráv za roky 2009, 2010 a 2011.

Metadata

V roce 2008 byl definován první návrh vlastního metadatového formátu verze 0.1, který byl v roce 2009 testován na vlastních datech v NTK a VŠE a byla zadána

odborná expertiza této verze metadatového formátu. Výsledky testování a expertizy byly promítnuty do beta verze 0.2 metadatového formátu NUŠL.

V souvislosti s implementací metadatového formátu NUŠL do vybraného SW řešení, kterým je systém CDS Invenio, jehož nativním formátem je MARC 21, vznikla potřeba vytvoření konverzní tabulky, která je pravidelně aktualizovaná.

Původně se předpokládalo, že k metadatovému formátu NUŠL budou přidružené standardy pro popis fyzických osob a korporací ve formátu XML, které jsou zakomponovány ve formátu EVSKP-MS, tím by vznikla vlastní databáze autorit. Vzhledem k výběru softwaru pro zpracování metadatových záznamů a různorodosti zdrojů harvestovaných do NUŠLu jsme pro náročnost na zpracování a kontrolu správnosti dat od tohoto záměru upustili.

V roce 2010 byly do metadatového formátu promítnuty praktické zkušenosti s vkládáním metadat a plných textů do repozitáře, harvestování metadat a souborů s plnými texty od spolupracujících institucí. Vznikla tak již ověřená verze 1.0 metadatového formátu NUŠL, která je vystavena na webu projektu NUSL viz <http://nusl.techlib.cz/index.php/Metadata>.

V roce 2011 k žádným podstatným změnám v metadatovém formátu nedošlo. Původní předpoklad, že bude potřeba upravit a doplnit formát NUŠL kvůli možnosti spolupráce se systémem OpenGrey se nenaplnil. Naopak formát NUŠL se stal inspirací pro OpenGrey a do tohoto formátu byly některé prvky, nebo způsob jejich zápisu převzaty. Týká se to především oblasti popisu kvalifikačních prací, pro které byl popis ve formátu OpenGrey rozšířen o několik prvků a popisu konferenčních materiálů. Prvky, které byly součástí OpenGrey označené jako povinné a v NUŠL formátu nejsou, jsou k záznamům exportovaným pro OpenGrey přiřazeny v oai-pmh setu, jedná se např. o prvky dc:country qualifier iso, dc:partner qualifier documentprovider.

Persistentní identifikátory

Persistentní identifikátory jsme řešili v návaznosti na postup prací implementace systému URN:NBN v NK ČR, který nebyl do konce roku 2011 zprovozněn. Rozhodli jsme se, že do NUŠL budeme přebírat všechny identifikátory, se kterými záznam získáme. Do spuštění URN:NBN v České republice budou v systému NUŠL přidělovány lokální identifikátory, které půjde lehce rozšířit na plnohodnotné

URN:NBN. Syntaxe lokálního identifikátoru v digitálním repozitáři NUŠL je nusl-
číslo např. nusl-31. Lokální identifikátor je následně používán pro tvorbu trvalého
odkazu, ve kterém je jedinou proměnou. Celý trvalý odkaz vypadá následovně
<http://www.nusl.cz/ntk/nusl-číslo> např. <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-31> a vkládá se do
prvku dc:identifier ve formátu NUŠL. Následně byl vytvořen proxy server, který
zajišťuje funkčnost trvalého odkazu na identifikátor.

4. Příprava a prezentace výsledků (3. fáze projektu 3Q 2010 – 4Q 2011)

Lokální instalace a manuály

Pro podporu spolupráce s producenty šedé literatury byla připravena lokální
instalace systému CDS Invenio přednastavená pro šedou literaturu a pro spolupráci
s NUŠL. Pro lokální IT správce byl připraven v souvislosti s vystavěním této
instalace návod, oboje viz http://nusl.techlib.cz/index.php/Invenio_lokalni. NTK
pořádá pro spolupracující instituce (i pro ty, které spolupráci teprve plánují či o ní
uvažují), které mají zájem o využití repozitáře v CDS Inveniu, školení zaměřené na
zpracování dokumentů v systému CDS Inveniu. K tomuto školení vznikl manuál
poskytující návod, jak vkládat a editovat data v systému CDS Invenio
http://nusl.techlib.cz/images/Manual_Invenio1.pdf. Dále pokyny pro zpracování
záznamu v Digitálním repozitáři NUŠL, což je návod na vyplnění jednotlivých polí.
Dokument obsahuje informace k obsahu repozitáře, obecné pokyny ke zpracování
záznamů, seznam povinných a nepovinných polí a návod na vyplnění jednotlivých
polí a je dostupný z http://nusl.techlib.cz/images/Pokyny_zpracovani_zaznamu.pdf.
Na podporu předávání digitálních dokumentů do NUŠL byly definovány
podporované formáty viz
http://nusl.techlib.cz/images/Formaty_dokumentu_2011.pdf. Protože podporovaným
formátem je PDF, vznikl také návod na převod do PDF
http://nusl.techlib.cz/images/Navod_prevod_PDF.pdf.

Šablony pro šedou literaturu

Konkrétně se jedná o šablony pro tyto druhy dokumentů: zprávy, konferenční
materiály, studijní materiály, autorské práce, vysokoškolské kvalifikační práce
a firemní literatura. Tyto šablony jsou vystaveny na webových stránkách projektu

viz <http://nysl.techlib.cz/index.php/Metadata>. Jako podklad pro vytvoření nových druhů dokumentů v systému ASEP si vzala šablony pro zprávy, konferenční materiály a autorské práce Knihovna AV ČR, která pracuje na jejich implementaci. Šablony jsou také součástí CDS Invenia určeného pro lokální repozitář, které je připravena pro spolupracující instituce na stránkách projektu http://nysl.techlib.cz/index.php/Invenio_lokalni. V rámci definování šablon probíhala analýza popisných údajů konkrétních typů dokumentů, podle které byla upřesňována povinnost a nepovinnost jednotlivých polí pro různé typy dokumentu, jejich opakovatelnost, dále bylo stanoveno, která pole budou doplňována systémem automaticky, byl zpřesňován obsah jednotlivých polí (prvků) záznamu, která budou mít tzv. scroll box apod.

Odborná publikace Repozitáře šedé literatury

V roce 2010 byla projektovým týmem a externími spolupracovníky sestavena odborná publikace v českém a anglickém jazyce. Tato publikace s názvem Repozitáře šedé literatury představuje ve své první části šedou literaturu od jejího obecného vymezení přes její význam v Evropě a České republice až po popis stavu sběru šedé literatury v institucích. Zde se opakuje jedno významné téma, na které je kladen důraz, a to je spolupráce, od lokální, národní až po mezinárodní úroveň. Druhá část knihy je orientovaná prakticky a přináší návod, jak budovat digitální repozitáře obecně s aspekty vlastními šedé literatury. Snaží se dát návod a odpovědět na otázky typu, co je potřeba pro vybudování repozitáře, jaký software použít, co by mělo být v popisných údajích, jak sbírat, archivovat a šířit šedou literaturu v souladu s českým právem. Poznatky zde uvedené vycházejí ze zkušeností nabytých při řešení projektu Národního úložiště šedé literatury.

Obsah publikace:

Předmluva – Ing. Martin Svoboda, ředitel NTK

Úvod – popis účelu a obsahu knihy – PhDr. Petra Pejšová, NTK

1. kapitola: Úvod do šedé literatury – Marcus Vaska, University of Calgary, Kanada
2. kapitola: Přístup k evropské šedé literatury – dr. Joachim Schöpfel, University of Lille Francie
3. kapitola: Vývoj šedé literatury v České republice – PhDr. Petra Pejšová, NTK
4. kapitola: Partnerská síť NUŠL – Mgr. Iveta Fürstová, NTK
5. kapitola: Zpřístupnění vysokoškolských kvalifikačních prací – Ing. Jan Mach, VŠE

6. kapitola: Právní aspekty šedé literatury – JUDr. Radim Polčák, PF MU Brno
7. kapitola: Popisné údaje pro šedou literaturu – Bc. Bohdana Frantíková, NTK
8. kapitola: Analýza a podklady pro výběr softwarového řešení pro NUŠL – Ing. Petr Karlach
9. kapitola: Pilotní implementace NUŠL – Ing. Jindřich Dolanský a PhDr. Petra Pejšová, NTK
10. kapitola: Audit NUŠL s použitím nástroje DRAMBORA – Ing. Petr Karlach

Publikace Repozitáře šedé literatury byla vydána ve spolupráci s vědeckou redakcí Nakladatelství Radim Bačuvčík – VerBuM (www.verbum.name) v nákladu 200 výtisků v českém, 200 výtisků v anglickém jazyce a elektronické verzi dostupné na webových stránkách projektu v obou jazycích. Publikaci oponovali Ing. Petr Žabička z Moravské zemské knihovny a RNDr. Miroslav Bartošek z Masarykovy univerzity v Brně. Editor a celý autorský tým se řídil doporučeními těchto oponentů. Publikace Repozitáře šedé literatury dostupná v obou jazykových verzích z webových stránek projektu **NUŠL** <http://nusl.techlib.cz/index.php/Kniha> a <http://nrgl.techlib.cz/index.php/Book> .

Certifikovaná metodika

V roce 2011 byla připravena metodika zpracování, dlouhodobého uchování a zpřístupnění šedé literatury v ČR na příkladu Národního úložiště šedé literatury. Cílem metodiky je poskytnout návod pro producenty šedé literatury jak budovat digitální repozitáře a přitom dodržet standardy pro dlouhodobé zpřístupnění jejich digitálních dokumentů šedé literatury a pro spolupráci s agregátory na národní i mezinárodní úrovni, přičemž veškeré postupy a doporučení byly ověřeny v projektu NUŠL. Metodika je určena pro samotné producenty šedé literatury, mezi které patří zejména vědecko-výzkumné organizace, vysoké školy, grantové agentury, orgány státní správy a samosprávy, paměťové instituce, ale také výrobní a obchodní společnosti. Metodika poskytuje cílové skupině postupy a legislativní rámec pro budování lokálních digitálních repozitářů tak, aby zajistili dlouhodobé uchování a zpřístupnění digitálních dat a aby jejich repozitáře splňovaly standardy potřebné pro národní i mezinárodní integraci. Metodika je k datu podání zprávy v procesu schvalování.

Ověřená technologie

Výsledek ověřená technologie nelze v rámci projektu uplatnit, protože byla použita technologie pod GNU licencí (General Public Licence). GNU licence umožňuje volné využití a šíření technologie, ale vyžaduje, aby byla odvozená díla dostupná pod toutéž licencí. Na základě této skutečnosti jsme požádali MK ČR o povolení neuplatňovat tento výstup jako výsledek v Rejstříku informací o výsledcích. Naše žádost byla schválena dopisem z 6. 5. 2011.

5. Spolupráce s lokálními producenty šedé literatury (průběžně 2008 – 2011)

Partnerská síť Národního úložiště šedé literatury (NUŠL) byla vytvořena v rámci projektu „Digitální knihovna pro šedou literaturu – funkční model a pilotní realizace“ v letech 2008 až 2011. V tomto období bylo osloveno s návrhem spolupráce s NUŠL téměř 130 subjektů (z 98% se jednalo o právnické osoby). Spolupráce, vyjádřena podpisem licenční smlouvy s Národní technickou knihovnou, byla uzavřena se 40 subjekty, z toho s 37 institucemi a 3 fyzickými osobami.

Přípravná fáze (2008 – 2009)

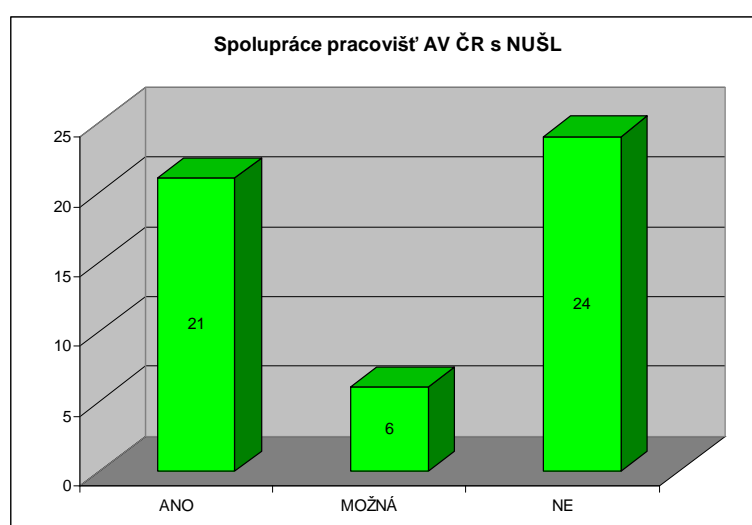
Podkladem pro zahájení spolupráce a budování partnerské sítě Národního úložiště šedé literatury (NUŠL) s institucemi, které produkují šedou literaturu v oblasti výzkumu a vývoje nebo na úrovni vysokých škol a státní správy, se staly výsledky dotazníkového šetření. První kolo dotazování proběhlo koncem roku 2007 a druhé kolo koncem března 2008 prostřednictvím on-line dotazníku. Respondenty byly pracoviště Akademie věd České republiky (AV ČR) a vysoké školy. Ze 48 dotazovaných institucí byla u 39 vyjádřena ochota k budoucí spolupráci, ale s ohledem na sjednané licenční podmínky.

Dalším krokem k úspěšné spolupráci bylo zpracování analýzy právních vztahů, které vzniknou mezi NTK, producenty šedé literatury a provozovateli databází. Pro potřeby projektu vypracoval JUDr. Radim Polčák z Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně v polovině roku 2009 stanovisko k právní otázce s názvem „Digitální zpracování tzv. šedé literatury pro Národní úložiště šedé literatury“, které je dostupné na webových stránkách projektu. Tato analýza obsahuje i šest typů

doporučených formulací licenčních smluv, které měly být použity podle varianty spolupráce a druhu instituce.

Zahájení spolupráce (2009 – 2010)

Tvorba partnerské sítě NUŠL byla zahájena v druhé polovině roku 2009 a do konce roku 2010 bylo osloveno s návrhem spolupráce s NUŠL celkem 79 subjektů. Od října 2009 do dubna 2010 bylo osloveno 51 pracovišť AV ČR, z nichž 21 (tj. 43%) uzavřelo s NUŠL licenční smlouvu a spolupracuje převážně přes systém ASEP. Organizačně spadá pod AV ČR také Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM).

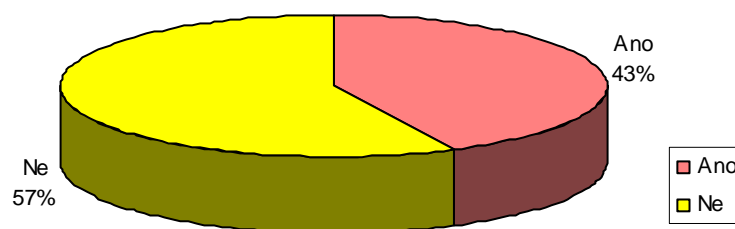

Graf. 1 Spolupráce NUŠL a AV ČR v roce 2010

V říjnu 2009 byla navázána spolupráce s Knihovnou AV ČR, která s NUŠL spolupracuje jednak jako producent šedé literatury, ale také jako zprostředkovatel dat mezi NUŠL a jednotlivými spolupracujícími pracovišti AV ČR přes systém ASEP, do kterého lze vkládat plný text dokumentu.

Od dubna 2010 do konce roku bylo osloveno s návrhem spolupráce s NUŠL 28 veřejných a státních vysokých škol, se kterými probíhalo jednání i v roce 2011. V současné době jsou v NUŠL dostupná metadata ze 7 vysokých škol a s 9 školami je vedeno další jednání.¹⁴ Celkem s NUŠL z akademického prostředí spolupracuje 43% vysokých škol (viz Graf. 2).

¹⁴ Informace platná k 31. 1.2012.

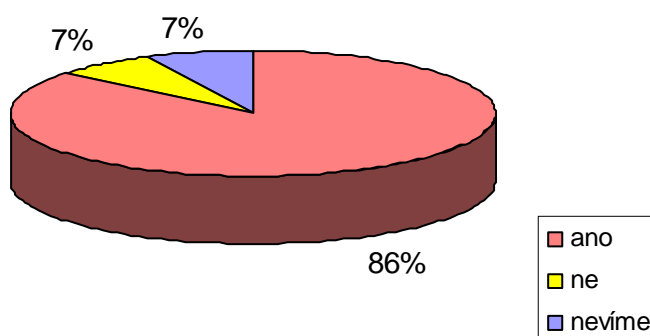
Graf. 2 Spolupráce NUŠL a vysokých škol

Z oblasti knihoven byla oslovena Národní lékařská knihovna (NLK), s níž byla uzavřena licenční smlouva sice již v červnu 2010, ale k testování předávání dat se započalo až na konci roku 2011 (důvodem je nestandardní předávání dat). V této fázi byla rovněž navázána spolupráce a uzavřena licenční smlouva s Ing. Arch. Janem Moučkou, který měl zájem v NUŠL uložit a zpřístupnit osobní archiv.

Rozšiřování spolupráce (2010 – 2011)

V roce 2011 pokračovalo jednání a uzavírání smluv s pracovišti AV ČR a vysokými školami. Počet nově oslovených institucí v roce 2011 činil celkem 47. Jednalo se o 14 ministerstev, 20 veřejných výzkumných institucí (v.v.i), 7 výzkumných ústavů, 2 knihovny, 2 muzea, Národní památkový ústav a Českou národní banku.

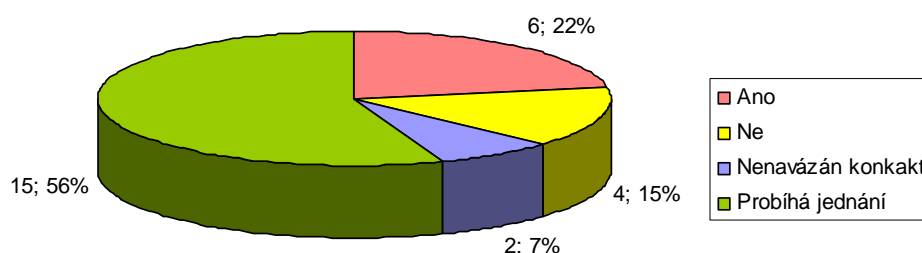
Ze 14 ministerstev se ke spolupráci s NUŠL při prvních jednáních vyjádřilo kladně 12 ministerstev (86%), záporně se vyjádřilo 1 ministerstvo a žádný kontakt nebo jednání nebylo prozatím navázáno s 1 ministerstvem (viz. Graf. 3).

Graf. 3 Spolupráce NUŠL a ministerstev v roce 2011

Z 27 v.v.i. a výzkumných ústavů uzavřelo licenční smlouvu 6 institucí (22%), další jednání probíhají s 15 institucemi (56%), záporně se vyjádřily 4 instituce (15%)

a žádný kontakt nebo jednání nebylo prozatím navázáno se 2 institucemi (viz. Graf. 4).

Graf. 4 Spolupráce v.v.i. a výzkumných ústavů s NUŠL v roce 2011

V roce 2011 byla navázána první spolupráce s muzeem. Licenční smlouva byla uzavřena se Západočeským muzeem v Plzni, které vkládá dokumenty přímo do Digitálního repozitáře NUŠL.¹⁵ Dále byla oslovena s návrhem spolupráce Národní galerie Praha, kde v současné době probíhají jednání. V muzejním prostředí se informace o NUŠL nachází také na webových stránkách Metodického centra pro informační technologie v muzejnictví.¹⁶

S návrhem spolupráce s NUŠL byly v roce 2011 osloveny ještě 4 subjekty, a to Národní knihovna ČR, Parlamentní knihovna, Česká národní banka (ČNB) a Národní památkový ústav (NPÚ). S těmito subjekty probíhá jednání o spolupráci a uzavření licenční smlouvy.

Na začátku roku 2011 byl zpracován návrh využití NUŠL při sběru, archivaci a zpřístupňování výsledků výzkumu, vývoje a inovací, který byl společně s průvodním dopisem a přílohou s informacemi o projektu NUŠL zaslán předsedovi a místopředsedkyni Rady pro výzkum, vývoj a inovace (Rada VaVal) a koordinátorce projektu MŠMT „Mezinárodní audit výzkumu, vývoje a inovací v ČR a implementace jeho výsledků do strategických dokumentů“.¹⁷ Rada VaVal návrh postoupila k projednání příslušnému poradnímu orgánu, v tomto případě Komisi pro hodnocení výsledků výzkumných organizací a ukončených programů,

¹⁵ V NUŠL jsou výroční zprávy od roku 2002 do roku 2009.

¹⁶ Moravské zemské muzeum. © CITeM 2005 – 2009. [cit. 2011-12-15]. Dostupné z [www: http://www.citem.cz/2011/09/narodni-uloziste-sede-literatury/#more-1971](http://www.citem.cz/2011/09/narodni-uloziste-sede-literatury/#more-1971)

¹⁷<http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/ipn-pro-oblast-terciarniho-vzdelavani-vyzkumu-a-vyvoje/mezinarodni-audit-vedy-vyzkumu-a-inovaci/detaily-projektu-1>

kteřá podněty v něm obsažené případně zohlední při přípravě Metodiky hodnocení výsledků výzkumných organizací na rok 2012.

Legislativní rámec

Legislativní rámec pro zpracování, archivaci a zpřístupňování digitálních dokumentů šedé literatury je tvořen několika různými právními normami. V české legislativě nenajdeme žádný specifický právní předpis, který by se věnoval pouze šedé literatuře, a proto je třeba dodržovat a prověřovat platnost i několika právních norem současně. Nejedná se jen o autorský zákon a zákon o vysokých školách, ale také o zákon o podpoře výzkumu a vývoje.

Jedním z výsledků projektu je zpracované řešení právní problematiky a navržené licenční modely, což splňuje právní expertiza „Digitální zpracování tzv. šedé literatury pro Národní úložiště šedé literatury“. Její závěry byly od roku 2009 ověřovány v praxi a ještě doplněny o další licenční modely, např. o licenční smlouvu pro subjekt, který nevede databázi šedé literatury nebo o smlouvu o předávání metadat. Producentům šedé literatury poskytuje přehledné informace a návod jak postupovat v jednotlivých případech rovněž text „Zařazení šedé literatury do Národního úložiště šedé literatury“. Zásadními dokumenty, které jsou z právního hlediska pro instituce a autory velmi důležité, a které musí prostudovat, než vloží jakýkoliv druh šedé literatury do veřejně přístupného repozitáře, je interní směrnice instituce nebo smlouva, kterou uzavřel autor s vydavatelem. Budoucí interní předpisy a smlouvy bude přínosné doplnit o možnost „zpřístupnění ve veřejně přístupné elektronické databázi“, což v budoucnu usnadní instituci i autorovi možnost zpřístupnění díla. Právní problematika je podrobně rozpracována v příloze č. 1.

6. Uspořádání workshopu (průběžně 2008 – 2011)

Za účelem informovat odbornou veřejnost a podporovat diskusi z oblasti šedé literatury jsme od roku 2008 každoročně pořádali Seminář ke zpřístupňování šedé literatury. Program semináře byl vždy sestaven s cílem nejen transparentně informovat o projektu, ale také předat zájemcům o šedou literaturu informace, které řešitelský tým zohlednil při svém výzkumu.

Pravidelné pořádání Semináře ke zpřístupňování šedé literatury začalo v roce 2008 na VÚT v Brně. Od roku 2010 je tento seminář pořádán na půdě NTK v Praze. V roce 2010 navázal na 12th International Conference of Grey Literature, která proběhla 6. – 7. prosince v NTK. V roce 2011 na seminář navazoval 2. ročník semináře k Open Access problematice pořádaný NTK.

Vzhledem k významné roli NTK při spolupráci se zahraničními institucemi v oblasti šedé literatury jsou prezentace i plné texty od roku 2009 v angličtině. Řešitelé tímto zároveň plní i jednu z podmínek pro možnost zařadit v budoucnosti sborník ze semináře do CONFERENCE PROCEEDINGS firmy Thomson Reuters.

Každý rok je prováděno vyhodnocení semináře. Účastníkům semináře jsou rozdány evaluační dotazníky. Následně jsou odevzdané dotazníky vyhodnoceny a hodnocení je zveřejněno na webových stránkách projektu.

Sborník ze semináře je pak vydán online na webu projektu NUŠL <http://nusl.techlib.cz/index.php/Sborniky>.

7. Elektronický dokument (průběžně 2008 – 2011)

Za účelem propagace projektu, získání okruhu zájemců o řešení a informování odborné veřejnosti o záměrech projektu jsme vytvořili webové stránky projektu. Na webových stránkách prezentujeme informace k projektu, které neustále doplňujeme, a otevíráme diskuze k jednotlivým článkům. Dále jsou zájemcům dostupné informace k šedé literatuře z ČR i ze světa, k legislativě spojené s šedou literaturou v ČR, odkazy na portály podporující výzkum a vývoj ve vědě v ČR, online sborníky ze „Semináře ke zpřístupňování šedé literatury“ a informační zdroje šedé literatury.

Od založení českých stránek projektu NUŠL <http://nusl.techlib.cz> v roce 2008 uživatelé zobrazili celkem 249 727 stránek a editováno bylo 1993krát. To činí v průměru 4,8 editací na stránku a 125,30 návštěv na editaci. Pět nejčtenějších stránek:

- Hlavní strana (29 624)
- Aktuality (10 847)
- Spolupráce (10 845)
- Informační zdroje (10 646)
- Semináře (9 710)

Pro zahraniční zájemce o seznámení s projektem a příp. navázání spolupráce slouží anglická mutace webu projektu <http://nrgl.techlib.cz>. Od založení anglické wiki <http://nrgl.techlib.cz> v roce 2009 bylo navštíveno celkem 79 622 stránek a editováno 1 210krát. To činí v průměru 2,11 editací na stránku a 65,8 návštěv na editaci. Výše uvedené statistiky webů jsou platné k 25. listopadu 2011.

Pro potřeby českého i anglického webu je použit systém MediaWiki, který se osvědčil již v prvním roce projektu. Anglická verze webu je totožná s verzí českou, vyjma krátkých pasáží nově přeložených nebo nevýznamných pro zahraničí. Překlady jsou zajišťovány průběžně.

Pro použití nejen na WWW stránkách bylo připraveno logo projektu, které bylo následně zakomponováno do designu WWW stránek. Funkcionalita systému MediaWIKI byla dále obohacena o modul pro publikaci aktualit, které je možné sledovat také díky RSS kanálu:

http://nusl.techlib.cz/index.php/Aktuality?action=bullet_feed

Na stránky vkládáme prezentace propojené s prezentačním serverem SlideShare, který umožňuje uživatelům prohlížení prezentace přímo na stránkách webu.

Obrázek č. 5: Anglické webové stránky projektu NUŠL

8. Prezentace na odborných fórech (průběžně 2008 – 2011)

Projektový tým každoročně aktivně propagoval projekt na tuzemských i zahraničních fórech a v odborném tisku. Seznam je uveden ve výsledcích v části C1.

B2) Přínos řešitele

Přínos řešitele vyplývá z popisu vlastního řešení v kapitole B1.

B3) Posun znalostí

Projekt Národního úložiště šedé literatury trval čtyři roky. Od přípravných prací jako bylo studium materiálů, vypracování expertiz a analýz, definování požadavků apod. jsme se dostali k rutinnímu provozu SW řešení NUŠL a navazování konkrétní spolupráce a tak i k posunu praktických znalostí dané problematiky. Podařilo se nám implementovat SW řešení pro šedou literaturu a otestovat na něm jak připravené standardy, tak data. Výsledkem bylo představení pilotní funkční verze

SW řešení na 3. ročníku semináře ke zpřístupňování šedé literatury 8. 12. 2010 v NTK v Praze. Významným posunem bylo rozhodnutí připravit lokální instalaci systému CSD Invenio pro producenty šedé literatury, kteří nemají vlastní databázi a nemají tým, který by se mohl věnovat její implementaci. V rámci projektu byla vytvořena SW lokální instalace přednastaveného systému CSD Invenia pro šedou literaturu. K této instalaci byl vytvořen také manuál k instalaci. Klíčové znalosti byly získány v oblasti harvestování dat z dodavatelských repozitářů, které se promítly jak do metadatového formátu a šablon, tak také do řešené právní problematiky.

Významný posun znalostí nastal v právních oblastech šedé literatury a vysokoškolských kvalifikačních pracích. A to především z hlediska možností uzavírání licenčních smluv s lokálními producenty a správci databází šedé literatury. Dále v možnostech sběru, uchování a zpřístupňování těchto druhů literatury a to jak na území ČR, tak prostřednictvím zahraničních databází. Zástupci projektu NUŠL byli dokonce dvakrát pozváni na odborná právní fóra, aby pohovořili o vztahu šedé literatury a českého práva, a to na Seminář Právní aspekty e-learningu na Právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně a na konferenci České právo a informační technologie v Hrotovicích. Právní problematika byla zastoupena v každém ročníku Semináře ke zpřístupňování šedé literatury a vždy byla v rámci evaluace semináře hodnocena jako velmi potřebná a vyžadovaná pro další ročník.

Za velmi významné v této oblasti byly předpokládány vzory licenčních smluv, které se ukázaly jako velmi komplikované. Stále vznikají nové varianty a jsou nutné úpravy podle specifických potřeb dodavatelů dat. V průběhu řešení projektu jsme narazili na původně nepředpokládanou překážku a to, že dodavatelé dat často nevědí, která díla mohou do NUŠL předat, a která ne. Vytvořili jsme proto společně s právníkem dokument „Zařazení šedé literatury do Národního úložiště šedé literatury“. Cílem tohoto dokumentu je poskytnout partnerským institucím základní informace o tom, jaké právní podmínky musí šedá literatura splňovat, aby mohla být zařazena do NUŠL. Obecně lze říci, že zásadním dokumentem, který musí autor či instituce prostudovat, než vloží jakýkoliv druh šedé literatury do NUŠL, je smlouva, kterou uzavřel autor s vydavatelem. Ve smlouvách uzavřených v minulosti je třeba hledat důvody, které by znemožňovaly veřejné zpřístupnění (např. výhradnost licence, tajné informace, receptury, atd.) a pro smlouvy budoucí je dobré počítat s větou o možnosti „zpřístupnění ve veřejně přístupné elektronické databázi“.

V průběhu řešení projektu došlo také k významnému posunu znalostí díky rozvíjení spolupráce se zahraničím. Nejvýznamnějším počinem v této oblasti bylo spolupořádání 12. mezinárodní konference o šedé literatuře 6. – 7. prosince společně se společností GreyNet v NTK v Praze. Zástupci NTK nejen zajišťovali prostorové a technické podmínky, ale také byli členy programového výboru a aktivně se podíleli na tvorbě programu konference.

NTK se aktivně zapojila, a tím i logicky navázala na řešení NUŠL, do řešitelského týmu evropské databáze šedé literatury OpenSIGLE. Prvním krokem bylo přesunutí databáze na novou SW platformu, protože stávající SW DSpace byl nevyhovující. Tato platforma má i novou grafickou úpravu a nové a přívětivé uživatelské rozhraní. Právě při definování nového uživatelského rozhraní byly využity znalosti týmu NUŠL a vzorem bylo centrální vyhledávací rozhraní NUŠL. Nová platforma má i nový název. Pracovní tým se shodl na názvu OpenGrey, protože OpenSIGLE již novým uživatelům nic neříká, pouze stále odkazuje do minulosti. Evropská databáze šedé literatury s názvem OpenGrey byla poprvé představena odborné veřejnosti na 12. mezinárodní konferenci o šedé literatuře 6. – 7. prosince 2010 v NTK v Praze a uvedena produkčního provozu od července 2011.

K dalšímu významnému posunu znalostí došlo díky zahraniční spolupráci na přípravě podzimního čísla 2010 časopisu The Grey Journal, který vydává společnost GreyNet se sídlem v Amsterdamu a vyšlo v listopadu 2010, a dále spoluprací na analýze typologie šedé literatury společně s Univerzitou v Calgary (Kanada). Bylo analyzováno šest existujících typologií jak zahraniční (GreyNet, OpenSIGLE, ROAR), tak i české stávající typologie (ASEP, RIV, NUŠL). Analýza byla představena na již zmíněné 12. mezinárodní konferenci o šedé literatuře 6. – 7. prosince. Na základě analýzy vznikla typologie šedé literatury a z ní vzešel Vocabulary of the Types of Grey Literature), řízený slovník vyjádřený v RDF datovém formátu s využitím SKOS concept scheme. Po stránce struktury jde o hierarchicky uspořádaný systém. Jednotlivé labely jsou dostupné v anglickém a českém jazyce, dále jsou typy doplněny o definice a postupně se pracuje na doplňování konkrétních příkladů užití. Slovník je publikovaný jako Linked Data. Každý typ má své URI a dále slovník obsahuje odkazy na jiné slovníky jako je Biblioontology, DBPedia nebo DCMI Types. Posun znalostí, ke kterému v řešitelském týmu dochází, je průběžně zveřejňován na internetové stránce projektu a byl každoročně i obsahem přednášek odborného

semináře. Touto prací se snažíme o průběžný posun znalostí českého prostředí v dané problematice.

C) Navrhovaná část

C1) Výsledky řešení

1. Příprava zadávací dokumentace pro modelovou aplikaci (1. fáze projektu 2Q 2008 – 2Q 2009)

Specifikace SW pro NUŠL [online]. Praha : Národní technická knihovna. [cit. 2012-01-26]. Dostupný z WWW: <http://nusl.techlib.cz/images/SW_specif.pdf>

Porovnání vybraných softwarových systémů pro tvorbu digitálních knihoven z oblasti Open Source pro potřeby NUŠL STK [online]. Praha : Národní technická knihovna. [cit. 2012-01-26]. Dostupný z WWW: <http://nusl.techlib.cz/images/Open_source.pdf>

Typologie šedé literatury [online]. Praha : Národní technická knihovna. [cit. 2012-01-26]. Dostupný z WWW: <http://nusl.techlib.cz/images/Typologie_celek_text.pdf>

Perzistentní identifikátory pro NUŠL – rozhodovací kritéria [online]. Praha : Národní technická knihovna. [cit. 2012-01-26]. Dostupný z WWW: <http://nusl.techlib.cz/images/PID_kriteria.pdf>

2. Realizace modelové aplikace a její ověření (2. fáze projektu 2Q 2009 – 3Q 2010)

Digitální repozitář NUŠL [online]. Praha : Národní technická knihovna. [cit. 2012-01-26]. Dostupný z WWW: <<http://invenio.nusl.cz/>>

Národní úložiště šedé literatury [online]. Praha : Národní technická knihovna. [cit. 2012-01-26]. Dostupný z WWW: <<http://www.nusl.cz/>>

CDS Invenio jako lokální repozitář [online]. Praha : Národní technická knihovna. [cit. 2012-01-26]. Dostupný z WWW: <http://nusl.techlib.cz/index.php/Invenio_lokalni>

Metadatový formát NUŠL [online]. Praha : Národní technická knihovna. [cit. 2012-01-26]. Dostupný z WWW: http://nusl.techlib.cz/images/NUSLformat_verze1.0_1.pdf

EVSKP-MS : metadatový soubor pro elektronické vysokoškolské kvalifikační práce v ČR [online]. Zpracovatelé Eva Bratková, Jan Mach. Verze 1.1. Praha: Odborná

komise pro otázky elektronického zpřístupňování VŠKP AKVŠ ČR, 15. července 2008 [2008-09-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.evskp.cz/standardy/evskp/1.0/>>

Audit důvěryhodnosti digitálního repozitáře NUŠL [online]. Praha : Národní technická knihovna. [cit. 2012-01-26]. Dostupný z WWW: <http://nusl.techlib.cz/images/AUDIT_2010.pdf>

Digitální zpracování tzv. šedé literatury pro Národní úložiště šedé literatury [online]. Praha : Národní technická knihovna. [cit. 2012-01-26]. Dostupný z WWW: <http://nusl.techlib.cz/images/Pravni_exp_NUSL.pdf>

3. Příprava a prezentace výsledků (3. fáze projektu 3Q 2010 – 4Q 2011)

PEJŠOVÁ, Petra (ed.). Repozitáře šedé literatury. Zlín : VeRBuM, 2010. 152 s. [cit. 2012-01-26]. Dostupný z WWW: <<http://nusl.techlib.cz/images/Book.pdf>>. ISBN 978-80-904273-5-8.

PEJŠOVÁ, Petra (ed.). Grey literature repositories. Zlín : VeRBuM, 2010. 156 p. [cit. 2012-01-26]. Available on WWW: <<http://nrgl.techlib.cz/images/Book.pdf>>. ISBN 978-80-904273-6-5.

PEJŠOVÁ, Petra a kol. Metodika zpracování, dlouhodobého uchování a zpřístupnění šedé literatury v ČR na příkladu Národního úložiště šedé literatury. Praha : Národní technická knihovna, 2011. 71 s.

Instalace systému CDS Invenio [online]. Praha : Národní technická knihovna. [cit. 2012-01-26]. Dostupný z WWW: <http://nusl.techlib.cz/images/Navod_instalace.pdf>

Instrukce a informace pro připojení k digitálnímu repozitáři NUŠL [online]. Praha : Národní technická knihovna. [cit. 2012-01-26]. Dostupný z WWW: <http://nusl.techlib.cz/images/Instrukce_pripojeni4.pdf>

Instrukce a informace pro instituce využívající CDS Invenio jako lokální repozitář [online]. Praha : Národní technická knihovna. [cit. 2012-01-26]. Dostupný z WWW: <http://nusl.techlib.cz/images/Instrukce_Invenio_lokalni.pdf>

Návod pro převod do PDF [online]. Praha : Národní technická knihovna. [cit. 2012-01-26]. Dostupný z WWW: <http://nusl.techlib.cz/images/Navod_prevod_PDF.pdf>

Zajištění dlouhodobé čitelnosti plnotextových souborů [online]. Praha : Národní technická knihovna. [cit. 2012-01-26]. Dostupný z WWW: <http://nysl.techlib.cz/images/Formaty_dokumentu_2011.pdf>

Zařazení šedé literatury do Národního úložiště šedé literatury [online]. Praha : Národní technická knihovna. [cit. 2012-01-26]. Dostupný z WWW: <http://nysl.techlib.cz/images/Zarazeni_SL_do_NUSL_07_2011.pdf>

Manuál pro vkládání a editaci dat v systému CDS Invenio [online]. Praha : Národní technická knihovna. [cit. 2012-01-26]. Dostupný z WWW: <http://nysl.techlib.cz/images/Manual_Invenio1.pdf>

Pokyny pro zpracování záznamu v systému CDS Invenio [online]. Praha : Národní technická knihovna. [cit. 2012-01-26]. Dostupný z WWW: <http://nysl.techlib.cz/images/Pokyny_zpracovani_zaznamu.pdf>

4. Spolupráce s lokálními producenty šedé literatury (průběžně 2008 – 2011)

Partneři	Počet uzavřených smluv	Konkrétní instituce
Ústavy AV ČR	21	Archeologický ústav Praha AV ČR, v.v.i.; Astronomický ústav AV ČR, v.v.i.; Centrum výzkumu globální změny AV ČR, v.v.i. (dříve Ústav systémové biologie a ekologie AV ČR); Filozofický ústav AV ČR, v.v.i.; Geofyzikální ústav AV ČR, v.v.i.; Geologický ústav AV ČR, v.v.i.; Historický ústav AV ČR, v.v.i.; Matematický ústav AV ČR, v.v.i.; Orientální ústav AV ČR, v.v.i.; Psychologický ústav AV ČR, v.v.i.; Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.; Ústav biologie obratlovců AV ČR, v.v.i.; Ústav chemických procesů AV ČR, v.v.i.; Ústav dějin umění AV ČR, v.v.i.; Ústav fotoniky a elektroniky AV ČR, v.v.i.; Ústav fyziky plazmatu AV ČR, v.v.i.; Ústav geoniky AV ČR Ostrava, v.v.i.; Ústav informatiky AV

		ČR, v.v.i.; Ústav termomechaniky AV ČR, v.v.i.; Ústav živočišné fyziologie a genetiky AV ČR, v.v.i.
Veřejné vysoké školy	6	Univerzita Karlova v Praze, Vysoká škola ekonomická v Praze, Univerzita Pardubice, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Akademie múzických umění v Praze, Akademie výtvarných umění v Praze.
Knihovny	2	Knihovna AV ČR, v.v.i., Národní lékařská knihovna
Ministerstva	0	Při prvních jednáních v roce 2011 se vyjádřilo kladně 12 ministerstev (86%) ze 14 oslovených. V roce 2012 proběhnou další jednání.
v.v.i. a výzkumné ústavy	6	Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i., Ústav archeologické památkové péče severozápadních Čech, v.v.i., Centrum pro studium vysokého školství, v.v.i., Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, Ústav pro studium totalitních režimů, Centrum dopravního výzkumu, v.v.i.
Muzea a galerie	1	Západočeské muzeum v Plzni
Fyzická osoba	3	Ing. Arch. Jan Moučka, Doc. PhDr. Ivan Šmahel, DiS. Martin Černý
Ostatní	1	Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM). V současné době jednáme s ČNB, NPÚ a Parlamentním institutem (Poslanecká sněmovna ČR).

5. Uspořádání workshopu (průběžně 2008 – 2011)

Seminář ke zpřístupňování šedé literatury 2008: 1. ročník semináře zaměřeného na problematiku uchovávání a zpřístupňování šedé literatury, 8. 10. 2008 [online]. Praha: Národní technická knihovna, 2008 [cit. 2011-02-04]. Dostupný z WWW: <http://nustl.techlib.cz/index.php/Sbornik_2008>. ISSN 1803-6015.

Seminář ke zpřístupňování šedé literatury 2009: 2. ročník semináře zaměřeného na problematiku uchovávání a zpřístupňování šedé literatury, 22. 10. 2009 [online].

Praha : Národní technická knihovna, 2009 [cit. 2011-02-04]. Dostupný z WWW: <http://nusl.techlib.cz/index.php/Sbornik_2009>. ISSN 1803-6015.

Seminář ke zpřístupňování šedé literatury 2010: 3. ročník semináře zaměřeného na problematiku uchovávání a zpřístupňování šedé literatury, 8. 12. 2010 [online]. Praha : Národní technická knihovna, 2010 [cit. 2011-02-04]. Dostupný z WWW: http://nusl.techlib.cz/index.php/Sbornik_2010. ISSN 1803-6015.

Seminář ke zpřístupňování šedé literatury 2011: 4. ročník semináře zaměřeného na problematiku uchovávání a zpřístupňování šedé literatury, 25. 10. 2011 [online]. Praha : Národní technická knihovna, 2011 [cit. 2011-10-04]. Dostupný z WWW: <http://nusl.techlib.cz/index.php/Sbornik_2011>. ISSN 1803-6015.

6. Elektronický dokument (průběžně 2008 – 2011)

Národní úložiště šedé literatury [online]. Praha : Národní technická knihovna, [2008] [cit. 2011-01-10]. Česká verze. Dostupná z WWW: <http://nusl.techlib.cz/>.

National Repository of Grey Literature [online]. Praha : Národní technická knihovna, [2008] [cit. 2011-01-10]. English version. Available from World Wide Web: <http://nrgl.techlib.cz/>.

7. Prezentace na odborných fórech (průběžně 2008 – 2011)

PEJŠOVÁ, Petra. Projekt NUŠL a další projekty v ČR: Projekt „Digitální knihovna pro šedou literaturu – funkční model a pilotní realizace“. In *Seminář ke zpřístupňování šedé literatury 2008 : 1. ročník semináře zaměřeného na problematiku uchovávání a zpřístupňování šedé literatury, 8. 10. 2008* [online]. Praha : Státní technická knihovna, 2008 [cit. 2011-10-01]. Dostupný z WWW: <http://nusl.stk.cz/images/Projekt_NUSL_text.pdf>. ISSN 1803-6015.

PFEIFEROVÁ, Martina. Grey literature ve světě. In *Seminář ke zpřístupňování šedé literatury 2008 : 1. ročník semináře zaměřeného na problematiku uchovávání a zpřístupňování šedé literatury, 8. 10. 2008* [online]. Praha : Státní technická knihovna, 2008 [cit. 2011-10-01]. Dostupný z WWW: <http://nusl.stk.cz/images/GL_ve_svete_text.pdf>. ISSN 1803-6015.

PEJŠOVÁ, Petra; PFEIFEROVÁ, Martina. Grey Literature in the Czech Republic. In FARACE, D. (ed.). *Designing the Grey Grid for Information*

Society : tenth International Conference on Grey Literature, Amsterdam, Netherlands, December 8-9, 2008 : GL10 conference proceedings.
Amsterdam : TextRelease, 2009.

Jan Mach. *Vybrané projekty registrů v ČR* [online]. Konference Bibliotheca Academica – Cíle a perspektivy vysokoškolských knihoven 2009. Praha : Asociace knihoven vysokých škol ČR, 4. 11. 2009 [cit. 2011-10-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.akvs.cz/aktivity/ba-cpvs-k-2009/ba-2009-mach-02.ppt>>.

Jan Mach, Iva Horová. *National Repositories of ETDs and Grey Literature in Czech Republic* [online]. Konference ETD 2009 Symposium on Electronic Theses and Dissertations, Pittsburg, PA, Poster. U.S.A. 2009 [cit. 2009-11-09]. Dostupný z WWW:
<<http://conferences.library.pitt.edu/ocs/viewabstract.php?id=680&cf=7>>.

PEJŠOVÁ, Petra. Národní úložiště šedé literatury jako součást Digitální polytematické knihovny vědy, výzkumu a vývoje. *Knihovna : knihovnická revue*. 2009, roč. 20, č. 1, s. 30-37. Dostupný také z WWW:
<<http://knihovna.nkp.cz/knihovna91/pejs.htm>>.

PEJŠOVÁ, Petra. National Repository of Grey Literature – second year. In *Seminář ke zpřístupňování šedé literatury 2009: 2. ročník semináře zaměřeného na problematiku uchovávání a zpřístupňování šedé literatury, 22. 10. 2009* [online]. Praha : Národní technická knihovna, 2009. Dostupný z WWW: <http://nust.techlib.cz/images/NRGL_fulltext_2009_final.pdf>. ISSN 1803-6015.]

PEJŠOVÁ, Petra. *Projekt Digitální knihovna pro šedou literaturu po prvním roce řešení* [online]. Digitální knižnice 2009. Jasná pod Chopkom, 2009 [cit. 2011-10-01]. Dostupný z WWW:
<<http://www.schk.sk/fileadmin/docs/digilib/2009/Petra-PEJSOVA.pdf>>.

PEJŠOVÁ, Petra. System of Grey Literature in the Czech Republic. In FARACE, D. (ed.). *The Grey Mosaic: Piecing It all Together : eleven International Conference on Grey Literature, Washington, U.S.A., December 14-15, 2009 : GL11 conference proceedings*. Poster. Amsterdam: TextRelease, 2009, s.

DOLANSKÝ, Jindřich. *CDS Invenio v NTK*. In 3. ročník konference IKI - Informace, konkurenceschopnost, inovace, Praha, 19. 1. 2010. Praha : NTK, 2010.

PEJŠOVÁ, Petra. Národní úložiště šedé literatury (NUŠL). *Čtenář : měsíčník pro knihovny*. 2010, roč. 62, č. 5, s. 176-180. Dostupný také z WWW:
<<http://ctenar.svkkk.cz/clanky/2010-roc-62/05-2010.htm>>.

FÜRSTOVÁ, Iveta; PEJŠOVÁ, Petra. Národní úložiště šedé literatury. In *16. ročník konference Inforum, Vysoká škola ekonomická v Praze, Praha, 25. - 27.*

5. 2010 [online]. Praha : AiP Berou, 2010 [cit. 2011-01-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.inforum.cz/pdf/2010/furstova-iveta-1.pdf>>.

PEJŠOVÁ, Petra. User Interface of the National Repository of Grey Literature. In *Libraries in the Digital Age*, University of Zadar, Zadar, Croatia, 24-28 May 2010.

PEJŠOVÁ, Petra; POLČÁK, Radim. Právní aspekty šedé literatury. In *Seminář Právní aspekty e-learningu*, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Brno, 16. 6. 2010.

FÜRSTOVÁ, Iveta; PEJŠOVÁ, Petra. National Repository of Grey Literature in the Czech Republic. In *39th LIBER Annual General Conference*, Aarhus University and State and University Library, Aarhus, 25. 6. - 2. 7. 2010.

PEJŠOVÁ, Petra. Národní úložiště šedé literatury : digitální repozitář a centrální vyhledávací rozhraní. *ITlib. Informačné technológie a knižnice*. 2010, roč. 14, č. 2, s. 47-49. Dostupný také z WWW: <<http://www.cvtisr.sk/itlib/itlib102/pejsova.htm>>.

FÜRSTOVÁ, Iveta. Projekt NUŠL a právní problematika šedé literatury. *České právo a informační technologie*. 9. -10. 9. 2010, Hrotovice, 2010.

PEJŠOVÁ, Petra; FÜRSTOVÁ, Iveta. *Uživatelské rozhraní Národního úložiště šedé literatury*. Digitálna knižnica 2010, Jasná pod Chopkom, 22. – 24. 9. 2010.

PEJŠOVÁ, Petra. Czech National Repository of Grey Literature. *The Grey Journal (TGJ): An international journal on grey literature* / D.J. Farace (Journal Editor); J. Frantzen (Technical Editor); GreyNet, Grey Literature Network Service. - Amsterdam: TextRelease, Volume 6, Number 3, Autumn 2010, p. 117 – 127.

FÜRSTOVÁ, Iveta. Šedá literatura a Národní úložiště šedé literatury. *11. konference Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě 2010*. 1. - 2. 12. 2010, Praha, 2010.

PEJŠOVÁ, Petra; Marcus Vaska. An Analysis of Current Grey Literature Document Typology. In FARACE, D. (ed.). *Transparency in Grey Literature: Grey Tech Approaches to High Tech Issues : twelfth International Conference on Grey Literature, Prague, Czech Republic, December 6-7, 2010 : GL12 conference proceedings*. Amsterdam: TextRelease, 2010.

PEJŠOVÁ, Petra; FÜRSTOVÁ, Iveta. National Repository of Grey Literature in the Czech Republic. In FARACE, D. (ed.). *Transparency in Grey Literature: Grey Tech Approaches to High Tech Issues : twelfth International Conference on Grey Literature, Prague, Czech Republic, December 6-7, 2010 : GL12 conference proceedings*. Poster. Amsterdam: TextRelease, 2010.

MYNARZ, Jindřich; PEJŠOVÁ, Petra; SIMANDLOVÁ, Tereza. Publishing the vocabulary of the types of grey literature as linked data. In FARACE, D. (ed.). *Transparency in Grey Literature: Grey Tech Approaches to High Tech Issues : twelfth International Conference on Grey Literature, Prague, Czech Republic, December 6-7, 2010 : GL12 conference proceedings*. Poster. Amsterdam: TextRelease, 2010.

MÜLLER, Tomáš. CDS Invenio, SW řešení pro NUŠL. In *Seminář ke zpřístupňování šedé literatury 2010 : 3. ročník semináře zaměřeného na problematiku uchovávání a zpřístupňování šedé literatury, 8. 12. 2010* [online]. Praha : Národní technická knihovna, 2010 [cit. 2011-10-01]. Dostupný z WWW: <<http://repozitar.techlib.cz/record/71>>. ISSN 1803-6015.

PEJŠOVÁ, Petra. Národní úložiště šedé literatury – třetí rok řešení. In *Seminář ke zpřístupňování šedé literatury 2010 : 3. ročník semináře zaměřeného na problematiku uchovávání a zpřístupňování šedé literatury, 8. 12. 2010* [online]. Praha : Národní technická knihovna, 2010 [cit. 2011-10-01]. Dostupný z WWW: <<http://repozitar.techlib.cz/record/69>> . ISSN 1803-6015.

ŠUBRTA, Václav. Implementace systému CDS Invenio na VŠE v Praze. In *Seminář ke zpřístupňování šedé literatury 2010 : 3. ročník semináře zaměřeného na problematiku uchovávání a zpřístupňování šedé literatury, 8. 12. 2010* [online]. Praha : Národní technická knihovna, 2010 [cit. 2011-10-01]. Dostupný z WWW: <<http://invenio.nusl.cz/record/42873>> . ISSN 1803-6015.

FÜRSTOVÁ, Iveta. Projekt NUŠL a právní problematika šedé literatury. *České právo a informační věda, 1 edice*. Brno : Masarykova univerzita, 2010.

PEJŠOVÁ, Petra. Šedá literatura v národním a evropském kontextu. In *ECHO: informace o evropském výzkumu, vývoji a inovacích*. 2011, č. 6., str. 13-14. Dostupný také z WWW: <http://www.tc.cz/dokums_raw/echo062011internet_118.pdf>. ISSN 1214-7982

PEJŠOVÁ, Petra. Audit DRAMBORA for trustworthy repositories: A Study Dealing with the Digital Repository of Grey Literature. *Thirteenth International Conference on Grey Literature, Library of Congress, Washington D. C., USA, 5-6 December 2011*.

PEJŠOVÁ, Petra. A linked-data vocabulary of Grey Literature document types. Poster presentation. *Thirteenth International Conference on Grey Literature, Library of Congress, Washington D. C., USA, 5-6 December 2011*.

PEJŠOVÁ, Petra. Problémy sběru a zpřístupnění šedé literatury v ČR. *Digitální knihovna 2011, Jasná pod Chopkom*, 23. – 25. 11. 2011.

PEJŠOVÁ, Petra. Národní úložiště šedé literatury. In *Seminář ke zpřístupňování šedé literatury 2011 : 4. ročník semináře zaměřeného na*

problematiku uchovávání a zpřístupňování šedé literatury. Praha, NTK, 25. 10. 2011.

PEJŠOVÁ, Petra. Využití NUŠL pro ukládání a zveřejňování výsledků výzkumu a vývoje V ČR. *Open Access: otevřený přístup k vědeckým informacím v EU a ČR*, Technologické centrum AV ČR, 12.10. 2011.

PEJŠOVÁ, Petra. Audit důvěryhodnosti digitálního repozitáře NUŠL. *Digitální knižnice 2011*, Jasná pod Chopkom, 28. – 30. 3. 2011.

FÜRSTOVÁ, Iveta. Zpráva ze 4. ročníku Semináře ke zpřístupňování šedé literatury. *Ikaros* [online]. 2011, roč. 15, č. 12 [cit. 2011-12-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.ikaros.cz/node/7286>>. URN-NBN:cz-ik7286. ISSN 1212-5075.

FÜRSTOVÁ, Iveta. Význam šedé literatury a přínos NUŠL pro česká muzea. *12. konference Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě 2011*. 30. 11. - 1. 12. 2011, Praha, 2011.

FÜRSTOVÁ, Iveta. Národní úložiště šedé literatury. *Veřejná správa*. 2011, roč. XXII. č. 13/2011, s. 18 - 19.

FÜRSTOVÁ, Iveta. Partnerská síť Národního úložiště šedé literatury (NUŠL). In *17. ročník konference Inforum*, Vysoká škola ekonomická v Praze, Praha, 24. - 26. 5. 2011.

C2) Závěr

V rámci řešení výzkumného záměru se podařilo dosáhnout výsledků, které jsou popsány v části C1, splňující stanovené cíle projektu. V příloze č. 2 přikládáme seznam výsledků projektu NUŠL uplatněných v Rejstříku informací o výsledcích včetně žádosti o změnu výsledků projektu a potvrzení jejího schválení. Popis projektu, jeho výsledky a posun znalostí jsou již podrobně popsány v této zprávě. V tomto závěru shrneme základní cíle a poslání NUŠL tak, jak se jej podařilo vybudovat a bude fungovat v dalších letech.

Posláním a cílem NUŠL je zajistit sběr, dlouhodobé uložení a centrální přístup k dokumentům šedé literatury a k výsledkům výzkumu a vývoje na národní i mezinárodní úrovni. NTK jako hlavní řešitel projektu a provozovatel NUŠL se stala aktivním členem mezinárodní organizace pro šedou literaturu GreyNet, která zajišťuje výzkum, vzdělávání a komunikaci mezi organizacemi zabývajícími se šedou literaturou.

NUŠL poskytuje prostřednictvím vyhledávacího rozhraní <http://nusl.techlib.cz> dotazování nad více jak 110 tisíci záznamy šedé literatury z 77 výzkumných, vzdělávacích a dalších institucí v České republice. Toto úložiště je zdrojem dat pro projekty řešené v rámci Evropské unie (EU) a to především pro evropský systém šedé literatury OpenGrey a evropskou síť digitálních repozitářů DRIVER (Digital Repository Infrastructure Vision for European Research), dále je součástí open access registrů ROAR (Registry of Open Access Repositories) a OpenDOAR (The Directory of Open Access Repositories).

Ve vztahu k šedé literatuře je nejvýznamnější spolupráce s evropskou databází šedé literatury OpenGrey, jejíž provoz a vývoj zajišťuje INIST (Institute for Scientific and Technical Information of the French National Center for Scientific Research), který vytváří technologické podmínky a vypracovává metodiky a standardy pro přijímání dat a zajištění linků na fulltexty a externí zdroje. Databáze nyní obsahuje přes 700 tisíc záznamů především výzkumných zpráv, disertačních prací, konferenčních materiálů a další šedé literatury. OpenGrey je bibliografickou databází, která odkazuje do spolupracujících repozitářů, dle možností buď na plné texty či na

službu dodání kopií dokumentů. OpenGrey realizuje spolupráci přes 14 národních agregátorů šedé literatury.

Naproti tomu DRIVER spolupracuje přímo s jednotlivými repozitáři. DRIVER představuje vyhledávací portál nad 295 institucionálními a obsahově zaměřenými Open Access repozitáři z 38 zemí světa. V současné době nabízí DRIVER přístup k více jak 3,5 miliónu volně dostupných vědeckých výstupů jako jsou vědecko-technické zprávy, pracovní materiály, preprinty, články a primární data. Začlenění nezveřejněných informací tj. šedé literatury umožňuje vytvářet tzv. obohacené publikace, které vzájemně spojují informace o objektech v logický celek, např. publikace ve spojení s příslušnými prezentacemi a souvisejícími soubory primárních dat, tak přináší ucelený pohled na problematiku a poskytuje možnost dalšího zkoumání. NTK zajistila v roce 2011 překlad DRIVER Guidelines do českého jazyka viz <http://www.driver-support.eu/managers.html#guidelines> .

Právě tak je související činností NUŠL vedle samotného vývoje a provozu informovat odbornou veřejnost a podporovat diskusi z oblasti šedé literatury. Za tímto účelem byly v roce 2008 zřízeny první české webové stránky plně se věnující šedé literatuře a od téhož roku se každoročně pořádá Seminář ke zpřístupňování šedé literatury. Pomocí obou těchto informačních kanálů jsou poskytovány informace jak o NUŠL, tak o šedé literatuře z tuzemska i ze světa. Témata reflektují aktuálně řešenou problematiku jako je stav systémů pro šedou literaturu, formáty, standardy, legislativní rámec a další. Webové stránky jsou dostupné na adrese <http://nusl.techlib.cz/>, kde jsou k dispozici i on-line sborníky ze seminářů.

NUŠL představuje již vyvinuté řešení ke zlepšení dostupnosti výsledků výzkumu a vývoje v České republice, které lze uplatnit jak k naplnění cílů Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací (zejména cílů 4 a 5).

C3) Návrhy opatření

Předchozí roky řešení ukázaly, že je nemožné jednat o spolupráci a licenčních podmínkách bez právních poradců zorientovaných v oblasti autorského zákona, zákona o vysokých školách a dalších. Proto bude i v následujících letech nutná spolupráce s právními poradci, která bude i nadále zajišťována Právnickou fakultou Masarykovy univerzity v Brně.

Od roku 2009 byl pravidelně vždy na konci roku prováděn audit digitálního repozitáře NUŠL, na jehož základě byla identifikována rizika a vznikl akční plán eliminace a zmírnění rizik na následující rok. V této činnosti by bylo vhodné také pokračovat.

Během pilotní fáze projektu se ukázalo, že typologie dokumentu NUŠL, část dle druhu dokumentu, byla vzhledem k institucím, jejichž dokumenty mají být součástí NUŠL, vymezena příliš úzce. Partnerská síť je budována postupně a v počátcích projektu, kdy typologie vznikala, nebyly vytipovány ani všechny instituce a organizace, které se součástí partnerské sítě NUŠL nyní stávají. Z těchto důvodů stále dochází k tomu, že se v nových institucích objevují další druhy šedé literatury. V plánu je analýza typologie, její aktualizace a předpokládáme i doplnění některých specifických polí v souvislosti s rozšířením typologie dokumentů.

Prostřednictvím NUŠL je přístup k více jak 110 tisícům záznamům o šedé literatury, ale pouze 350 digitálním dokumentům. Cílem je zaměřit se na zvýšení počtu dostupných digitálních dokumentů. Velkou legislativní překážkou je to, že podle zákona č. 130/2002 Sb. o podpoře výzkumu a vývoje, který nezmiňuje šedou literaturu, mají příjemci dotace povinnost zveřejňovat informace o projektu v CEP, CEZ a RIV, což ovšem neřeší digitální dokumenty. Ukázalo se, že řešením není uzavírat licenční smlouvy s poskytovateli dotací, protože vlastníkem většiny výsledků je příjemce dotace (např. veřejně výzkumná instituce, univerzita, firma, apod.) nikoliv poskytovatel dotace, jak jsme předpokládali. Poskytovatel dotace je vlastníkem výsledků jen v případě veřejných zakázek, což doposud z hlediska autorskoprávního nebylo rozlišováno. Z této skutečnosti vyplývá, že je nutné oslovovat všechny příjemce dotací a uzavírat s nimi licenční smlouvy na zveřejnění jejich dokumentů.

Po ukončení projektu plánujeme v roce 2012 ustanovení poradního orgánu ředitele NTK Rady NUŠL a programového výboru Semináře ke zpřístupňování šedé literatury.

D) Použití finančních prostředků

D1) Komentář

Poznámka: Podrobný rozpočet za jednotlivé roky řešení je v příloze č. 3

Účelová dotace hlavního řešitele - NTK:

Služby

Z prostředků na služby byly hrazeny externí služby sdružení České informační společnosti, o.s., která pro projekt dala specifikaci SW, analýzu identifikátorů, typologii dokumentů, XML schéma metadatového formátu pro NUŠL formou strukturovaného textu a jeho validace, dále konverzní tabulku metadatového formátu NUŠL do formátu MARC.

Dále služby firmy INCAD s.r.o., která pro projekt dodala analýzu, dokumentaci a samotné SW řešení NUŠL, kterým jsou SW pro správu digitálních knihoven CDS Invenio a vyhledávací a prezentační SW FAST ESP, dále metodik souvisejících se zpracováním digitálních sbírek pro NUŠL a lokalizace SW CDS Invenio pro digitální repozitář NUŠL. Reaudit důvěryhodnosti datového úložiště NTK v roce 2010 v rámci dodal Ing. Petr Karlach.

Právní expertízu k problematice digitálního zpracování tzv. šedé literatury a expertní konzultace k právnímu režimu fungování pro Národní úložiště šedé literatury pro projekt dodala Masarykova univerzita, právnická fakulta, Centrum celoživotního vzdělávání.

Osobní náklady – OON, odměna řešiteli

Osobní náklady budou využity na dohody o provedení práce a navýšení mzdové složky hlavního řešitele jako mimořádné odměny.

Původně v projektu byly přiznány dotace na dohodu o pracovní činnosti na vypracování podkladů pro licenční smlouvy s vysokými školami, ústavy Akademie věd a dalšími subjekty. Tento úkol byl naplněn službami právníka. Dohoda o pracovní činnosti byla změněna na základě žádosti o přesunutí pojistného na dohodu o provedení práce (dokumentace je u příslušných ročních zpráv).

Dohody o provedení práce byly uzavřeny na vypracování metadatového formátu NUŠL a analýzu „open source“ SW pro digitální knihovny, dále na vypracování analýzy důvěryhodnosti repozitáře, na překlady, protože byly v plánovaném rozpočtu 2010 podhodnoceny, dále na úpravu grafického rozhraní a lokalizaci digitálního repozitáře NUŠL a také na zpracování posudků k certifikované metodice.

Pojištění

Sociální a zdravotní pojištění tvoří povinných 35% zákonných odvodů k položce mzdy.

FKSP

FKSP tvoří povinná 2% zákonných odvodů k položce mzdy.

Přečerpané částky na všech položkách byly uhrazeny z rozpočtu NTK.

Cestovní náklady

Z dotace byly hrazeny následující služební cesty:

1. – 4. 7. 2009 Amsterdam, kde se PhDr. Petra Pejšová zúčastnila workshopu k šedé literatuře Grey Works 2009 a pracovní schůzky k přípravě projektu na vytvoření celoevropské e-infrastruktury pro digitální repozitáře šedé literatury (OpenSIGLE), který koordinuje organizace GreyNet se sídlem v Amsterdamu.

12.12. – 17. 12. 2009 Washingtonu, jejíž náplní byla aktivní účast na mezinárodní konferenci „Eleven International Conference of Grey Literature“ a pracovní jednání za účelem koordinace prací na projektu na vytvoření celoevropské e-infrastruktury pro digitální repozitáře šedé literatury.

24. – 29. 5. 2010 na konferenci Libraries in the Digital age (LIDA) 2010, Zadar, Chorvatsko, kde PhDr. Petra Pejšová přednesla příspěvek s názvem „User Interface of the National Repository of Grey Literature“.

22. – 24. 9. 2010 na konferenci Digitální knižnica 2010, Jasná pod Chopkom, Slovenská republika, kde PhDr. Petra Pejšová přednesla příspěvek společný s Mgr. Ivetou Fürstovou s názvem Uživatelské rozhraní Národního úložiště šedé literatury.

30. 9. – 2. 10. 2010 na pracovní schůzku pořádanou francouzskou vědeckotechnickou informační institucí INIST, Nancy, Francie. Předmětem schůzky bylo jednání projektového týmu k evropské databázi šedé literatury OpenSIGLE.

29. 11. – 2. 12. 2010 na konferenci Online Information 2010, Londýn, Velká Británie. Cílem služební cesty je sledování aktuálně řešených témat v souvislosti s budováním digitálních repozitářů a zpřístupňování informací koncovým uživatelům. Protože na tuto služební cestu nebyla v dotaci plná částka, přečerpaná částka v této položce byla uhrazena z rozpočtu NTK.

Pořízení nehmotného majetku

Finance na nehmotný majetek byly použity na uhrazení části software řešení pro modelovou aplikaci a pilotní realizaci NUŠL, které dodala firma INCAD s.r.o.

Účelová dotace spoluřešitele - VŠE:

Služby

Z prostředků na služby byly hrazeny externí služby sdružení České informační společnosti, o.s., která pro projekt zajistila každoročně „Seminář ke zpřístupňování šedé literatury“, návody a postupy k publikování šedé literatury, dokumentace.

Služby Ing. Martin Pešavi, který pro projekt zajistil jednak instalaci, konfiguraci, migraci serveru a domén a správu systémů MediaWiki <http://nusl.techlib.cz> a <http://nrgl.techlib.cz>. Také zajistil instalaci lokálního repozitáře pro potřeby VŠE, příprava a konfigurace image VMware pro potřeby testování lokálního repozitáře na půdě VŠE, zpracování dokumentace a doporučení.

Dále služby Mgr. Heleny Šubrtové, která pro projekt zajistila anglické mutace textů pro web <http://nrgl.techlib.cz>.

Dále překlad poloviny textu knihy „Repositáře šedé literatury“, jazykové korektury rodilým mluvčím celé knihy a překlad vybraných částí dokumentace systému INVENIO pro potřeby NUŠL. Na práci se podíleli, vzhledem k rozsahu potřebných služeb, dva subjekty Mgr. Helena Šubrtová a Právní překlady s.r.o.

Vydání knihy „Repositáře šedé literatury“ zajistilo nakladatelství Radim Bačuvšík - VeRBuM.

Zpracování návodů a dokumentace pro zajištění dlouhodobé čitelnosti plnotextových souborů uložených v NUŠL z hlediska vhodnosti doporučených formátů a postupu migrace a analýzu zamezení výskytu duplicitních souborů v NUŠL zajistí firma INCAD, spol. s r.o.

Cestovní náklady

Z dotace byly hrazeny služební cesty: Ing. Jana Macha konferenci ETD 2009 Symposium on Electronic Theses and Dissertations, Pittsburg, PA, U.S.A., kde prezentoval projekt formou posteru.

A služební cesta Ing. Jana Macha konferenci ETD 2010 Symposium on Electronic Theses and Dissertations, Austin, U.S.A.

Vklad hlavního řešitele - NTK:

Mzdy

Vklad NTK tvoří především osobní náklady zaměstnanců a k nim vztažené režijní náklady. Vzhledem k posílení řešitelského týmu NTK je částka vyšší než plánovaná.

Pojištění

Sociální a zdravotní pojištění tvoří povinných 35% zákonných odvodů k položce mzdy.

FKSP

V letech 2008 – 2010 FKSP tvořila povinná 2% zákonných odvodů k položce mzdy. V roce 2011 již jen 1%.

Náklady na pořízení nehmotného majetku

Tyto náklady byly použity na pořízení software pro modelovou aplikaci a pilotní realizaci budoucího národního úložiště.

Náklady nebo výdaje na přístroje, stroje, zařízení.

Tyto náklady byly použity na pořízení datového úložiště pro řešitele projektu.

Režijní náklady

Doplňkové režijní náklady a výdaje vzniklé v přímé souvislosti s projektem.

Vklad hlavního spoluřešitele - VŠE:

Mzdy + režijní náklady

Vklad VŠE tvoří osobní náklady zaměstnanců a k nim vztažené režijní náklady.

Pojištění

Sociální a zdravotní pojištění tvoří povinných 35% zákonných odvodů k položce mzdy.

Režijní náklady

Doplnkové režijní náklady a výdaje vzniklé v přímé souvislosti s projektem.

E) Resumé a klíčová slova

Klíčová slova v českém jazyce

šedá literatura, výzkum a vývoj, digitální knihovny, digitální repozitáře, digitální sbírky, dlouhodobá ochrana a archivace, metadata, důvěryhodné úložiště, perzistentní identifikátory, vědecké dědictví

Klíčová slova v anglickém jazyce

grey literature, research and development, digital libraries, digital repositories, digital collections, preservation, metadata, persistent identifiers, trusty repository, scientific heritage

Resumé

Zprávu řešení výzkumného záměru „Digitální knihovna pro šedou literaturu – funkční model a pilotní realizace“ zpracovala Národní technická knihovna (hlavní řešitel) spolu s Vysokou školou ekonomickou (spoluřešitel). Zpráva podává informace o vývoji, ke kterému došlo během 4 let řešení. Strukturovaně jsou podány informace o přípravné fázi, která obsahuje zadávací dokumentaci pro výběr SW řešení pro NUŠL a analýzu SW pro digitální knihovny. Následuje popis vlastního řešení, jehož výstupem je ověřené SW řešení pro pilotní realizaci, právní expertíza a expertní konzultace k právnímu režimu fungování NUŠL, ověřená 1.0 verze metadatového formátu a šablon pro šedou literaturu, audit důvěryhodnosti digitálního repozitáře NUŠL, publikace Repozitáře šedé literatury, zpracování návodů a dokumentace. Zpráva též popisuje průběžné aktivity jako je aktualizace webových stránek projektu, každoroční pořádání semináře ke zpřístupňování šedé literatury a publikační a přednáškovou činnost. Zpráva obsahuje vyhodnocení všech výše uvedených aktivit. Informace o řešení projektu jsou dostupné v českém jazyce na webové stránce <http://nusl.techlib.cz/> a v anglickém jazyce na webové stránce <http://nrgl.techlib.cz/>.

Seznam obrázků:

Obrázek č. 1: Základní typologie NUŠL v myšlenkové mapě	21
Obrázek č. 2: Schéma software řešení NUŠL.....	23
Obrázek č. 3: Vstupní obrazovka digitálního repozitáře NUŠL v CDS Inveniu ...	25
Obrázek č. 4: Rozhraní NUŠL pro koncové uživatele.....	26
Obrázek č. 5: Náhled anglické verze webových stránek projektu.....	38

Seznam grafů:

Graf č. 1: Spolupráce NUŠL a AV ČR v roce 2010	32
Graf č. 2: Spolupráce NUŠL a vysokých škol.....	33
Graf č. 3: Spolupráce NUŠL a ministerstev v roce 2011	33
Graf č. 4: Spolupráce v.v.i. a výzkumných ústavů s NUŠL v roce 2011	34

F) Přílohy

Příloha č. 1: Právní problematika

Příloha č. 2: Seznam výsledků RIV

Příloha č. 3: Vyúčtování